UNIVERSITAS TYRNAVIENSIS

1–2 | 2022

Profesor Béla Merkely novým čestným doktorom

Obsah 1–2/2022

Absolventka dejín umenia: Kultúra má veľkú silu 8
Ladislav Csontos, SJ: Boh sa neunaví odpúšťaním 12
Prvé Telemedicínske simulačné centrum na Slovensku 13
Študenti oslávili našu tridsiatku 14
Marek Šmid novým dekanom teologickej fakulty 18
Vyhodnotenie súťaže Fejtón 2022 22
Udelili sme čestný doktorát profesorovi Bélovi Merkelymu 24
Gulnora Hundley o counselingu 28
Brány večnosti prekročil profesor Juraj Dolinský 34

Spolupracujeme aj s Kathmandu University v Nepále

UNIVERSITAS TYRNAVIENSIS
časopis Trnavskej univerzity v Trnave

Číslo reg. na MK SR:
EV 4665/12
ISSN 1338-9025

Vydáva Trnavská univerzita v Trnave,
Hornopotočná 23,
918 43 Trnava,
IČO 31 825 249,
č. tel.: 033/5939111
http://www.truni.sk/
e-mail časopisu: casopis.TU@truni.sk

Predseda redakčnej rady:
prof. PhDr. Vladimír Rábik, PhD.

Členovia redakčnej rady:
Mgr. Matúš Demko, PhD.
doc. PhDr. Gabriela Magalová, PhD.
prof. MUDr. Bohumil Chmelík, PhD.
doc. S. S. Lic. Jozef Tiňo, PhD.
ThLic. Mgr. Michaela Moravčíková, ThD.
PhDr. Zuzana Martinkovičová
PhDr. Henrieta Žažová, PhD.
doc. PhDr. Zuzana Lopatková, PhD.
Mgr. Ľubica Nicolussi
Timotej Birtus
Katarína Kalamenová
Bc. Mária Letzová
Daniel Vasilišin
Andrej Gejdoš

Spolupracovníci:
PhDr. Adriana Krupová, PhD.
PhDr. Marián Manák, PhD.

Jazykový redaktor:
PhDr. Jozef Molitor

Grafická úprava:
Jana Janíková

Vydalo:
Typi Universitatis Tyrnaviensis, vydavateľstvo TU,
spoločné pracovisko Trnavskej univerzity
a VEDY, vydavateľstva SAV

Periodicita vydávania:
štvrťročník

Dátum vydania periodickej tlače:
jún 2022, ročník jedenásty

Fotografie v čísle:
Barbora Likavská, archív autorov, Unsplash

Politická reprezentácia nedoceňuje zmysel vzdelávania pre spoločnosť

Milé čitateľky, milí čitatelia,
napriek tomu, že významná časť akademického roka bola vyplnená dištančným vzdelávaním, predsa len sme druhú polovicu mohli absolvovať priamo v učebniach. Do našich priestorov sa vrátil život. Spoznali sme to veľmi rýchlo, a to nielen priamo v učebniach, ale aj vo veľmi aktívnom nasadení našich študentov pri udalostiach, ktoré naša univerzita v tomto roku prežíva. Myslím najmä na oslavy tridsiateho výročia obnovenia Trnavskej univerzity. Za tieto iniciatívy a pomoc našim študentom úprimne ďakujem.
Nemôžem obísť slávnostné ukončenie akademického roka, ktorého súčasťou bolo udelenie čestného titulu doctor honoris causa významnému maďarskému kardiológovi a rektorovi Semmelweisovej univerzity v Budapešti, profesorovi Bélovi Merkelymu. Ide o dvojnásobný symbolický akt. Naša alma mater mala príležitosť zapísať do zoznamu svojich čestných doktorov ďalšiu skutočne významnú vedeckú osobnosť. Súčasne však týmto gestom ukázala na starostlivosť o historickú kontinuitu, ktorú spoločne so Semmelweisovou univerzitou kultivujeme. Ide o kontinuitu s pôvodnou Trnavskou univerzitou zo sedemnásteho storočia. Práve z jej lekárskej fakulty, ktorá bola presťahovaná spolu s celou univerzitou do Budína, vznikla dnešná Semmelweisova univerzita. Sme radi, že úctu tomuto spoločnému dedičstvu vzdávajú aj naši maďarskí kolegovia.
Je známou vecou, že akademický rok a rok kalendárny (a pre nás aj finančný a hospodársky) nie sú identické. Spomínam to najmä preto, lebo finančný rok nám priniesol oveľa menej radosti než ten akademický. Naplnili sa všetky zlé správy, ktoré signalizoval štátny rozpočet na rok 2022, a vysoké školy dostali o ďalšie milióny eur menej než v roku predchádzajúcom a o rádovo mnoho miliónov menej než v ktorejkoľvek krajine kultúrnej Európy. Jednoducho povedané, ocitli sme sa vo finančnej núdzi. To všetko v čase, keď vrcholia práce na napĺňaní nových akreditačných štandardov pre jednotlivé študijné programy, v čase, keď budujeme svoj vnútorný systém kvality na poskytovanie vysokoškolského vzdelávania, v čase, keď do nášho života okrem pandémie vstúpila vojna v susednom štáte, ktorá zasiahla do všetkých oblastí nášho života a spôsobila bezprecedentný vzostup finančných nákladov sprevádzajúcich aj činnosť univerzity.
V tejto súvislosti musím verejne oceniť kolegialitu a racionálny prístup vedení fakúlt, ekonomického manažmentu univerzity a akademického senátu. Spoločne sa nám podarilo pripraviť návrh rozpočtu, ktorý, aj pri obrovskom deficite mzdových prostriedkov (vyše 1 mil. eur), umožňuje naplniť naše záväzky voči našim študentom. Študijné programy, ktoré ponúkame uchádzačom a študentom, sme schopní aj naďalej zabezpečovať.
Súčasne ale zostávame v neistote, pretože štátna moc ohlasuje finančné reštrikcie voči vysokým školám aj na rok 2023. Pokladáme to nielen za nepochopiteľné, ale aj vrcholne nekultúrne gesto, ktoré ukazuje na neschopnosť politickej reprezentácie doceniť zmysel vzdelania a jeho význam pre spoločnosť a kvalitu spoločenského života. Priznám sa, že nepoznám politické vedenie demokratickej krajiny, ktoré takto devastačne postupuje voči vysokým školám a celej akademickej sfére vrátane vedy, umenia a inej tvorivej činnosti. Obávam sa, že tak, ako sme bránili na uliciach akademickú samosprávu, ktorej existenciu ohrozovala najmä prvá verzia návrhu novely zákona o vysokých školách, tak nás do obrannej pozície znova dostane návrh financovania vysokých škôl na rok 2023. Lenže tentoraz pôjde priamo o existenciu inštitúcie. Nechcem však, po optimistickom začiatku, vyvolávať paniku a depresívne stavy, preto sa vrátim na ten začiatok.
Koniec akademického roka signalizuje oddych ako nevyhnutnú prípravu na nové nadýchnutie sa do akademického roka 2022/2023. Bude to znova rok výnimočný a pre existenciu univerzity podstatný. Dokončíme práce na zosúlaďovaní nášho vnútorného prostredia so štandardmi kvality, ktoré stanovila Akreditačná agentúra pre vysoké školy, dokončíme práce na príprave podstatných dokumentov, ktoré majú zabezpečiť ďalší rozvoj univerzity a budeme rozhodovať aj o tom, akú podobu a obsah bude mať v budúcnosti.
Tak sa na to spoločne pripravme: oddýchnime si a znova sa spoločne zhlboka nadýchnime na cestu, ktorá sa pred nami otvorí v septembri. Prajem všetkým príjemné a na zážitky bohaté prázdniny!

René Bílik

Novým laureátom Zlatej medaily Trnavskej univerzity je Ladislav Csontos, SJ

Pri príležitosti 30. výročia obnovenia Trnavskej univerzity a okrúhleho životného jubilea Trnavská univerzita ocenila bývalého dekana teologickej fakulty a emeritného prorektora, prof. Ladislava Csontosa, SJ zlatou medailou.

„Ladislav Csontos sa odborne venuje kresťanskej filozofii, antropológii, ako aj teologickým otázkam s premostením do pastorácie, najmä na problematiku kresťanského chápania rodiny. Pod jeho vedením sa na teologickej fakulte uskutočnil podstatný niekoľkoročný sociologický výskum o religiozite katolíkov na Slovensku, ktorý je unikátny svojho druhu. Ako jeden z prvých sa venoval vedeckým otázkam pastorácie rozvedených a znovu zosobášených veriacich," uviedol vo svojom príhovore prof. Miloš Lichner, SJ pri predstavení jubilanta.

„Kolégium rektora Trnavskej univerzity jednomyseľne schválilo môj prorektorský návrh na udelenie Zlatej medaily TU v Trnave profesorovi Ladislavovi Csontosovi pri príležitosti životného jubilea 70. rokov a za jeho celoživotné dielo v oblasti filozofického a teologického výskumu a jeho aplikácie na Slovensku," povedal M. Lichner.

Profesor Ladislav Csontos bol dlhé roky šéfredaktorom jezuitského časopisu *Viera a život*, ktorý desaťročia ovplyvňuje šírenie kresťanskej kultúry, a je členom viacerých vedeckých rád na Slovensku, ako aj v Českej republike. Je členom viacerých redakčných rád na Slovensku, v Českej republike a v Poľsku.

Counseling: Nový študijný program

Aktívne počúvať, riešiť problémy v sociálnej službe, chrániť zraniteľných, správne komunikovať či presne posudzovať situáciu sociálne odkázaných. To všetko sa naučí absolvent nového študijného programu counseling, ktorý od nového akademického roka otvára Trnavská univerzita.

Counseling ako nedirektívna metóda sociálnej pomoci je vo svete už známa desaťročia. Overili si ju v USA, ale aj vo Veľkej Británii, Taliansku či Rakúsku. Nie je to však „len" sociálne poradenstvo. Absolvent takéhoto odboru získa vedomosti, zručnosti a kompetencie napríklad spoznať patologické správanie v komunite alebo rodine. V súčasnosti by counselor mohol pracovať ako odborný pracovník v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a v sociálnych službách, pracovník služieb ústavnej starostlivosti o deti alebo v oblasti náhradnej starostlivosti. Profesia counselora poskytuje účinnú pomoc ľuďom v rôznych záťažových situáciách.

Solidarizujeme s Ukrajinou

Trnavská univerzita v Trnave v duchu hodnôt humanizmu, individuálnych a kolektívnych ľudských práv a slobôd vyjadrila ešte 24. februára 2022 úprimnú solidaritu s obyvateľmi Ukrajiny, podporu jej územnej celistvosti a dôrazne odsudzuje agresívny zásah cudzieho štátu do ukrajinskej suverenity. Vedenie Trnavskej univerzity, vedenie jej fakúlt, orgány akademickej samosprávy a členovia akademickej obce univerzity ubezpečujú našich ukrajinských študentov a kolegov, že sme pripravení pomôcť im v tejto ťažkej chvíli a že s nimi úprimne súcitíme. Milé študentky, milí študenti, kolegyne a kolegovia, ubezpečujeme vás, že urobíme všetko pre to, aby ste na pôde našej alma mater našli bezpečné prostredie, priateľskú a slobodnú atmosféru, ktorú my všetci pokladáme za nevyhnutnú podmienku pokojného života, štúdia i vedeckovýskumnej práce.

Poznáme nositeľov Ceny Martina Palkoviča 2022

Cena Martina Palkoviča putuje najlepším pedagógom Trnavskej univerzity vždy pri príležitosti Dňa učiteľov. Tento rok bol výnimočný a pri príležitosti 30. výročia obnovenia Trnavskej univerzity (1992 – 2022) ju získali naše kolegyne-vedkyne.

Cenu Martina Palkoviča si v utorok 29. marca 2022 prevzalo z rúk rektora Reného Bílika päť ocenených pedagogičiek zo všetkých fakúlt Trnavskej univerzity. Cenu udelil rektor ako znak uznania a ocenenia v pedagogickej oblasti.

Sú nimi: prof. PhDr. Marta Dobrotková, CSc., prof. Ing. Viera Stoffová, CSc., PhDr. Andrea Lajdová, PhD., ThDr. Mgr. Lucia Hidvéghyová, PhD. a doc. JUDr. Bc. Miriam Laclavíková, PhD., mim. prof.

Opustila nás profesorka Klára Kuzmová

V sobotu 16. apríla 2022 nás navždy opustila prof. PhDr. Klára Kuzmová, CSc. Bývalá prodekanka pre vedu, výskum a edičnú činnosť, vedúca Kat. klasickej archeológie FF TU a prvá profesorka klasickej archeológie na Slovensku. Pani profesorka, bolo nám cťou byť Vašimi kolegami, študentmi. Ďakujeme Vám za všetko. Odpočívajte v pokoji.

Pridali sme sa k protestu proti novele vysokoškolského zákona

Akademická obec Trnavskej univerzity 22. marca 2022 podporila výzvu Rady vysokých škôl a pridala sa k proteste proti novele vysokoškolského zákona. Rada VŠ dnes odovzdala svoje pripomienky v Národnej rade SR.

Pred budovou rektorátu sa prihovorili podpredsedníčka akademického senátu PhDr. Kristína Grendová, PhD. MPH a rektor Trnavskej univerzity prof. René Bílik, PhD. Podujatie svojou účasťou podporilo celé vedenie Trnavskej univerzity a všetci dekani trnavských fakúlt. Pedagogická fakulta navyše zorganizovala samostatné zhromaždenie pred svojím sídlom na Priemyselnej ulici v Trnave. „Teší ma, že tu vidím veľmi veľa študentov, ktorým to nie je ľahostajné. Prišli ste podporiť myšlienku, že nechceme takúto zmenu vysokoškolského zákona, akú nám ministerstvo predkladá, a že si nechceme dať zobrať a potlačiť naše akademické slobody," povedala Kristína Grendová.

„Dlho sa tento problém zužoval na margináliu – voľba rektorov vysokých škôl. Vznikla úplne paradoxná situácia: návrh novely zákona o vysokých škôl neohrozuje rektorov, naopak, do budúcnosti im a úzkej skupiny ľudí v kolektívnom orgáne, ktorý sa volá správna rada a ktorý má byť kreovaný novým spôsobom, vkladá do rúk veľmi silné právomoci a posilňuje moc jednotlivca a posilňuje moc úzkeho kolektívneho orgánu," poznamenal rektor René Bílik. „Cenou za to všetko je oslabenie samospráv vo vnútri vysokých škôl. Toto je kľúčový dôvod, prečo stojíme dnes tu a prečo voči novele protestujeme."

Forum Academicum – proti prúdu času

V deň 387. výročia vydania zakladacej listiny Trnavskej univerzity (12. máj 1635) sa na pôde univerzitnej knižnice uskutočnila vedecká konferencia, na ktorej sa stretli odborníci z rôznych oblastí, aby prezentovali najnovšie poznatky z výskumov dejín univerzity. Konferenciu organizoval Ústav dejín a Univerzitná knižnica Trnavskej univerzity v Trnave v spolupráci so Spolkom trnavských historikov Tyrnavia Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV. Hlavnou témou bolo Univerzitné námestie, v historických prameňoch uvádzané ako *Forum Academicum*.

Univerzitné námestie sa kreovalo koncom 17. storočia, keď bol postavený mariánsky stĺp. Vybudovaný bol neďaleko mostu cez potok Trnávka, ktorý pretekal Hornopotočnou ulicou. Kvôli nestabilnému podložiu brehu potoka bol stĺp odstránený v roku 1784. Most bol dekorovaný sochou sv. Jána Nepomuckého, ktorá bola osadená v roku 1732. Socha je dnes vsadená do nárožia budovy bývalej lekárskej fakulty, v ktorej sídli fakulta zdravotníctva a sociálnej práce.

V prvej časti konferencie dominovala ďalšia historická stavba Trnavskej univerzity, budova Adalbertina na rohu Hollého a Invalidskej ulice. V prvom referáte bol predstavený urbanistický a architektonický vývoj zástavby na parcelách obsiahnutých Adalbertinom, ako i výsledky architektonicko-historického výskumu tohto historického objektu (J. Žuffová). Priblížené boli aj dejiny Konviktu sv. Adalberta pre chudobných šľachticov od vzniku v roku 1619 do zániku v roku 1784 a osudy jeho rezidencie do súčasnosti (H. Žažová). Podrobne bol analyzovaný historický krov nad novodobou nadstavbou Adalbertina (D. Zacharová) a predstavené plány rekonštrukcie budovy, pripravené Ateliérom DV, i vízie využitia (Ľ. Krišica).

Auditóriu boli prezentované aj výsledky archeologického výskumu realizovaného v roku 2019 v záhrade budov bývalých kňazských seminárov Rubrorum a Marianum. Záhrada bola vytvorená v 19. storočí vo vnútornom priestranstve za zástavbou medzi Invalidskou a Jeruzalemskou ulicou (T. Kolon – E. Hrnčiarik). Nasledovalo porovnanie jezuitských areálov v strednej Európe, predstavenie výnimočnosti trnavského komplexu a možnosti jeho adaptácie pre súčasnosť (I. Gojdič). Dozvedeli sme sa aj o zmienkach o architektonických pamiatkach Trnavskej univerzity, ktoré sa nachádzajú v básnickom diele Františka Bábaia z roku 1777 (K. Karabová).

Posledná prednáška bola sumarizáciou, ako pokročil výskum historických trnavských tlačí, tzv. tyrnavík, za ostatných 10 rokov s názvom *Hereditas difficilior* (Ťažšie dedičstvo). Prednášateľka E. Juríková z katedry klasických jazykov na záver otvorila výstavu tyrnavík z fondu starých tlačí univerzitnej knižnice. Podujatie sa uskutočnilo v rámci riešenia projektu *VEGA 1/0536/21 Forum Academicum. Budovy Trnavskej univerzity (1635 – 1777) v historických a kultúrnych súvislostiach.*

Henrieta Žažová

Učíme slovenský jazyk ukrajinských susedov

Pedagogická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave sa aktívne zapojila do pomoci ukrajinským občanom, utekajúcim pred vojnou. Študenti a pracovníci katedry slovenského jazyka a literatúry, ako aj ukrajinskí študenti z filozofickej fakulty ako volontéri zabezpečujú pre Ukrajincov prezenčnú a online výučbu slovenského jazyka.

Študentky Anna Krasnovská, Katarína Kuchťáková, Soňa Valkovičová, Dominika Bašistová, Oksana Mykhailivska, Andrii Vovk, Roksana Tarasenko a Oleksandra Serebrii pracujú väčšinou v zmiešaných slovensko-ukrajinských dvojiciach v trnavskom hoteli Spectrum, kde vzdelávajú momentálne vyše sto Ukrajincov ubytovaných zväčša v priestoroch tohto hotela. Na vzdelávacie kurzy sem však chodia aj inde v Trnave ubytovaní Ukrajinci.

V priestoroch hotela Lighthouse Club zasa učia ukrajinské rodiny slovenčinu J. Hladký, vedúci katedry slovenského jazyka a literatúry, a A. Závodný.

Treba povedať, že o pomoc s výučbou slovenčiny prejavili záujem aj ďalší študenti katedry slovenského jazyka, no nateraz si ich katedra nechala v zástupnej zálohe. Okrem vyučovania slovenčiny však ďalší naši študenti pracovali aj ako tlmočníci z ukrajinského a do ukrajinského jazyka, napríklad na hlavnej železničnej stanici v Bratislave či v centrách, kde sa triedila humanitárna pomoc.

Dominika Bašistová

Wiener Frühling 2022: Spolupráca medzi Trnavskou univerzitou a Univerzitou v Győri

Dňa 12. mája 2022 mali študenti, budúci učitelia nemčiny, možnosť vžiť sa do nemeckého a rakúskeho jazyka a kultúry, interaktívne sa učiť nemčinu a nadviazať nové medzinárodné kontakty.
Naši študenti z Trnavskej univerzity v Trnave sa zúčastnili na študijnej ceste do Viedne, kde sa v zmiešaných skupinách pripojili k študentom z Univerzity v maďarskom Győri, aby si prezreli mesto a spoznali spoločnú históriu. Komunikácia prebiehala v nemčine, ale, samozrejme, nechýbali ani slovenské, maďarské a anglické slová, ktoré sa dobre hodili do multikultúrnej Viedne.
Dúfajme, že dobrá spolupráca bude pokračovať. V rámci programu Erasmus+ sa plánuje nový typ projektu EÚ BIP (Blended Intensive Programmes), na ktorom sa popri Trnavskej univerzite (TRUNI) a Univerzite Széchenyi István (Univerzita v Győri) zúčastní aj Pädagogische Hochschule Burgenland (Univerzita v Eisenstadte v Rakúsku). Tento program bude prispôsobený súčasným trendom vzdelávania a najmä potrebám študentov. Študenti a učitelia z univerzít v troch krajinách budú môcť študovať spoločne v Trnave, Győri a Eisenstadte, a to online aj na mieste.

Počas svojej dlhoročnej praxe som sa presvedčila o tom, aké motivujúce môžu byť takéto zážitky pre študentov a pre nás učiteľov! Spolupráca, živé kontakty a pozitívny vzťah k susedným krajinám posilňujú účastníkov v ich spoločnej európskej identite.

Lívia Adamcová, Sipos Judit

M. Daňová J. Vydrová

Rektor René Bílik odovzdal v letnom semestri dekréty novým docentkám

Sú nimi:
Miroslava Daňová
(klasická archeológia)

Jaroslava Vydrová
(systematická filozofia)

Naďa Bizová
(katedra pedagogických štúdií).

N. Bizová

Trnavská univerzita bojuje proti rakovine krčka maternice

Trnavská univerzita participuje na eradikácii karcinómu krčka maternice. PRESCRIP-TEC je na Slovensku určený pre ženy vo veku od 19 – 64 rokov. Implementácia programu je cielená na niektoré podskupiny populácie (napríklad marginalizované rómske komunity) a iné typy komunít, akými sú väčší zamestnávatelia.

Rakovina krčka maternice je v súčasnosti štvrtým najčastejším nádorovým ochorením u žien na svete, a to aj napriek tomu, že tomuto ochoreniu je možné do veľkej miery predchádzať prostredníctvom vakcinačných a skríningových programov.
Práve tieto alarmujúce fakty viedli k spusteniu globálnej stratégie Svetovej zdravotníckej organizácie na elimináciu karcinómu krčka maternice, na základe ktorej je realizovaný aj projekt *„Prevention and Screening Innovation Project Towards Elimination of Cervical Cancer“ (*PRESCRIP-TEC).
Cieľom tohto trojročného výskumného projektu je pilotná implementácia inovatívneho a účinného skríningového programu karcinómu krčka maternice prostredníctvom samotestov na prítomnosť ľudského papilómavírusu (HPV) a analýza faktorov, ktoré podporujú zapojenie žien do takéhoto skríningu.
Výskumný projekt koordinuje Medicínske centrum univerzity v Groningene v Holandsku a okrem koordinátora sú doňho zapojené celkovo štyri krajiny: Slovensko, Bangladéš, India a Uganda.
V rámci Slovenska projekt koordinuje Inštitút pre globálne zdravie a epidemiológiu Trnavskej univerzity v úzkom partnerstve s ďalšími ústavmi Trnavskej univerzity, so Zdravými regiónmi, Ligou proti rakovine a v spolupráci s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky.
Spoločným cieľom tohoto partnerstva je, aby projekt prispel k zefektívneniu existujúceho skríningového programu na Slovensku a v konečnom dôsledku k eliminácii karcinómu krčka maternice.

Juliana Melichová, Marek Majdan,
Inštitút pre globálne zdravie a epidemiológiu

Absolventka dejín umenia: Kultúra má veľkú silu

Je absolventkou Katedry dejín umenia a kultúry Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity. V rokoch 2016 až 2020 bola riaditeľkou Slovenského centra dizajnu. Stála pri zrode Slovenského múzea dizajnu. V súčasnosti pôsobí ako nezávislá expertka v oblasti múzeí a kultúrnych inštitúcií, prednáša a publikuje. V tomto roku sa stala gestorkou tvorby stratégie kultúry a kreatívneho priemyslu Slovenskej republiky 2030 pre Ministerstvo kultúry SR a kurátorkou projektu Year of Climate Care /Rok pre klímu 2022. Kultúra je nosnou témou jej odborného pôsobenia a zaznieva aj z nášho rozhovoru s Mgr. Máriou Beňačkovou Riškovou.

Zvyknete sa v myšlienkach či osobne vracať na Trnavskú univerzitu?
Osobne ani nie. Ak som v Trnave, tak buď na akciách galérie, alebo zaujímavého priestoru Malý Berlín. V myšlienkach sa vraciam častejšie, najviac k ľuďom. Spomínam na profesora Avenariusa, ktorý bol naším obľúbencom. Aj na iných pedagógov a panie na študijnom oddelení. Tie prvé roky mali nezabudnuteľnú energiu a dynamiku. A na spolužiačky a spolužiakov, dosť sme sa rozbehli po celom Slovensku a len niekedy na seba natrafíme pri práci.

Aká bola vaša cesta k dizajnu? Prispeli k nej aj trnavské štúdiá?
Som presvedčená, že štúdium na Trnavskej univerzite formovalo zásadným spôsobom moju cestu k dizajnu. Ale aj k iným záujmom a odborným oblastiam ako nové médiá a oblasť múzejníctva a kultúrneho dedičstva. Som rada, že náš odbor dejiny umenia a kultúry sa vyvinul komplexnejším smerom ako výhradne štúdium dejín umenia.
Od prvého ročníka sme sa stretávali s rozličnými druhmi umenia, popri klasických dejinách umenia sme mali prednášky o dejinách divadla, filmu, ale aj prednášky otvárajúce hlavy pre rozmýšľanie o kultúre z rôznych uhlov. Napríklad kulturológia, filozofia, estetika a semiotika (pedagógmi boli uznávaní odborníci Alexander Avenarius, Peter Michalovič, Jozef Csers) alebo archeológia s profesorom Novotným. A dostali sme sa hneď v prvých ročníkoch celkom blízko k umeniu 20. storočia s pani Zuzanou Bartošovou, čo pri bežnom programe kunsthistórie nebolo zvyčajné.
Táto šírka prispela k vytvoreniu unikátneho obrazu kultúry a po rokoch si myslím, že u mňa vyvolala záujem o isté hraničné polohy výtvarného umenia. Grafický alebo komunikačný dizajn a multimédiá (nové médiá) s výtvarným umením vždy súviseli. Po skončení školy som krátko pracovala v grafickom štúdiu, pretože som sa chcela prakticky naučiť, ako sa robia knihy. A potom ma oslovili z Galérie Jána Koniarka, kde som sa venovala Trienále plagátu Trnava a spoznala som osobnosti grafického dizajnu a nastupujúcu generáciu. Odtiaľ už išla jedna línia môjho záujmu o dizajn a smerovala cez spoluprácu s profesorom Ľubomírom Longauerom k založeniu múzea dizajnu a práci v Slovenskom centre dizajnu.

> **Som presvedčená, že štúdium na Trnavskej univerzite formovalo zásadným spôsobom moju cestu k dizajnu.**

Ako by ste jednoducho charakterizovali dizajn?

Som presvedčená, že posledné roky práce Slovenského centra dizajnu urobili veľa vo vzdelávaní o dizajne a ľudia ho už nepokladajú za luxusnú ozdobu, ale za jeden z druhov kreatívnej ľudskej činnosti, ktorý významne formuje našu predstavu o svete. Rada používam na priblíženie toho, čo je dizajn, pomôcku – predstavte si všetko, čo sa práve okolo vás nachádza, sedíte v kancelárskom kresle, čítate online noviny na tablete, máte na stole knihy, pozeráte sa cez okno na ulicu s prechádzajúcimi autami a do parku s lavičkami... To všetko je dizajn, niekto musel nakresliť a vyformovať tvary týchto predmetov, otestovať ich funkčnosť alebo navrhnúť písmo, ktorým sú napísané vety v článku, vymyslieť, aká bude farba a typografia obálky knihy. Pritom musel(a) spolupracovať s množstvom ďalších odborníkov, pretože spolupráca je jednou z dôležitých vlastností dizajnu.

Známy dizajnér Jakub Pollág povedal, že nemá zmysel vyrábať veci iba preto, aby boli. Dizajn by mal robiť primárne radosť. Dizajn musí spĺňať aj úžitkovú funkciu...
Predchádzajúca odpoveď to naznačuje. Úžitková funkcia stála pri podstate zrodu dizajnu. Ide o spracovanie tvaru, objemu, funkcie a úžitkových aj estetických vlastností predmetov a médií, ktoré denne používame. Tie estetické vlastnosti nás však posúvajú k téme vizuálneho a iného senzorického vnímania sveta. Neviem presne, v akom kontexte Jakub Pollág povedal toto vyjadrenie, ale s pocitom radosti sa vždy rada stotožním. Ale premieňam si ho do konkrétnych vlastností dizajnu – radosť nám spôsobí ergonomicky vynikajúco vytvorené sedenie, vizuálne príťažlivý komunikačný dizajn alebo atmosféra vytvorená osvet-

lením. A „vyrábanie vecí" je dnes diskutovaná téma predovšetkým z hľadiska ekológie a udržateľnosti. Nadmerná produkcia vecí alebo aj informácií nás dostala na hranicu prežitia a dizajnéri majú v tej reťazi produkcie významné miesto. Verím, že ich práca môže do značnej miery ovplyvniť záťaž na životné prostredie, či pozitívne alebo negatívne. Ale pohľad z otázky by nás mohol nasmerovať aj na konceptuálne polohy dizajnu, ktoré zase pomáhajú rozširovať obzory všetkým, ktorí sa dizajnu venujú profesionálne.

Ako je na tom slovenská dizajnérska scéna? Laickej verejnosti sú známi skôr dizajnéri, ktorí úspešne pôsobia v zahraničí, ako napríklad už spomínaný Jakub Pollág alebo textilný dizajnér Juraj Straka.
Ja som obdivovateľka nášho dizajnu, lebo som počas rokov práce na vzniku múzea dizajnu a prezentácii našich dizajnérov a dizajnérok natrafila na skvelé diela a koncepty. Myslím si, že komunikačný (grafický) dizajn máme na veľmi dobrej úrovni porovnateľnej s okolitým svetom. V produktovom dizajne máme niekoľko firiem, ktoré si držia kvalitný štandard a množstvo samostatne alebo v skupinách pracujúcich dizajnérov. Diela dizajnu majú často anonymných autorov, ktorí sú skry-

tí pod menom firmy, ktorá produkt vyrába/la. V posledných rokoch je už trendom, že ľudia sledujú, kto navrhol ich oblečenie, vyhľadávajú módnych návrhárov a návrhárky a kupujú si oblečenie od nich. Alebo sa vie viac o automobilových dizajnéroch, ktorí pracujú v zahraničí. Úspech mimo Slovenska, samozrejme, priťahuje pozornosť médií, takže sa o tých, ktorí prerazili, píše viac. Ale skúste si pozrieť pár čísel časopisu Designum, ktorý je aj online, a nájdete tam množstvo veľmi dobrého dizajnu a myšlienok od profesionálov, ktorí o svojej práci rozmýšľajú a vedia rozprávať.

Rok 2021 bol vyhlásený za Rok slovenského dizajnu. Túto skutočnosť sme si v početných pandemických vlnách nestihli poriadne uvedomiť. Ako si slovenskí dizajnéri pripomenuli tento rok?

Ja som odišla z pozície riaditeľky Slovenského centra dizajnu, ktoré Rok slovenského dizajnu organizovalo, od začiatku roka 2021. Ten koncept vznikol ešte za môjho pôsobenia, ale celý kredit organizácie aktivít už patrí kolegyniam a kolegom pod vedením terajšieho riaditeľa Maroša Schmidta. Organizátori to nemali ľahké počas pandémie a súhlasím, že popri rôznych problémoch sa verejnosť príliš nevenovala oslave dizajnu (a 30. výročiu založenia Slovenského centra dizajnu). Ale kolegom sa napriek zhoršenej situácii podarili pekné výstupy, napríklad séria dokumentárnych filmov vysielaná v RTVS pod názvom Dizajn doma, prezentácie krátkeho filmu o slovenskom dizajne Best of Slovak Design v zahraničí (online alebo na veľkej obrazovke v mestách ako Miláno alebo Tel Aviv), výstavy, rozhovory Klub dizajnu a vzdelávacie akcie. Predsa som však bola zapojená do jednej veľkej aktivity, dokončenia knihy o Škole umeleckých remesiel. Kniha zavŕšila niekoľkoročný výskum množstva odborníkov a je ozajstnou poctou nášmu dizajnu, pri ktorého zrode u nás škola stála. Ale treba dodať, že na ŠUR-ke vznikol zárodok ďalších kreatívnych odborov u nás, napríklad scénografia.

Existuje niečo ako národný vkus Slovákov a ako a čím ho môžeme kultivovať?

S podobnou otázkou som sa stretávala počas organizácie Národnej ceny za dizajn. Pri nej som však vysvetľovala, že tu označenie národný skôr pomáha v istej kategorizácii, hodnotení a organizácii odboru dizajn (v angličtine sme cenu nazvali Slovak Design Award). Chceme sa predsa odborne konfrontovať s oko-

litým svetom a príslušnosť k nejakému štátnemu útvaru nás stále istým spôsobom definuje. Ale vždy si treba uvedomiť spomínanú vlastnosť dizajnu, ktorou je spolupráca a prepájanie. A prepájanie medzi odborníkmi bez ohľadu na ich pôvod je jednou z dôležitých metód práce. V našom dizajne sa stretávame s niekoľkými charakteristikami, keď sa snažíme označiť dizajn ako slovenský. Predovšetkým podstatná časť dizajnu 20. storočia u nás vznikala v Československu a mnoho dizajnérov tejto doby má rôzny pôvod. Počas samostatného Slovenska od 90. rokov 20. storočia je už situácia o niečo jednoduchšia a hovoriť o slovenskom dizajne určite môžeme (aj ako názov nášho múzea sme zvolili Slovenské múzeum dizajnu). Hneď ale dodám, že vkus používateľov a štýl tvorby je v súčasnosti globalizovaný do takej miery, že hovoriť o národných štýloch už naozaj ostáva skôr v minulom storočí. Dizajnéri aj používatelia sledujú súčasné trendy, ktoré nemajú pôvod v jednej krajine, ale vzájomne sa ovplyvňujú. Kultivovať vkus určite treba, ale ešte skôr vzdelávať ľudí od samotného začiatku počas celého života k poznaniu kultúry a kultúrnosti, vkus bez kultúrnosti sa nedá vypracovať.

Ste členkou poradnej skupiny predsedníčky Európskej komisie Ursuly von der Leyen a ambasádorkou projektu Nový európsky Bauhaus. Čo tento projekt znamená pre Slovákov?

Pre Slovensko je projekt Nový európsky Bauhaus možnosťou zapojiť sa do celosvetových snáh o spomalenie a isté uľahčenie dôsledkov klimatickej krízy, ktoré nás už teraz postihujú. Ide o globálny problém a do jeho riešenia sa musia zapojiť všetky krajiny, nedá sa izolovať a vytvoriť si svoju vlastnú mikroklímu. Celá iniciatíva Ursuly von der Leyen a jej tímu je zameraná na kreatívne odbory ľudskej činnosti, na ktoré sa možno zabúdalo ako na jeden z faktorov, ktoré môžu ovplyvniť prechod k bezuhlíkovej budúcnosti. Tradične sme si predstavovali skôr ťažký priemysel, dopravu, mestské aglomerácie ako najväčší zdroj znečistenia a spotreby fosílnych palív. Ale počas mojej práce s dizajnom a súvisiacimi disciplínami som pochopila, ako veľa sa dá urobiť vo fáze navrhovania predmetov a kontextov, v ktorých fungujú. Architekti, dizajnéri, tvorcovia a organizátori v oblasti kultúry môžu urobiť pre klímu veľa, hoci si to na prvý pohľad verejnosť neuvedomí. Ale kultúra má veľkú silu, či už pri samotnom vzniku materiálneho sveta okolo nás alebo pri vzdelávaní, ktoré ovplyvňuje naše správanie.

Kultivovať vkus určite treba, ale ešte skôr vzdelávať ľudí od samotného začiatku k poznaniu kultúry a kultúrnosti.

Želáme vám veľa úspechov v tejto mimoriadne dôležitej ale náročnej misii. Vráťme sa však opäť na Trnavskú univerzitu. V tomto roku si pripomína 30. výročie jej obnovenia. Čo pri tejto príležitosti želáte jej študentom, učiteľom, zamestnancom?

Ako jedna zo študentiek, ktoré vstúpili na pôdu našej alma mater medzi prvými, som šťastná, že škola prosperuje a ďalej vychováva odborníčky a odborníkov, ktorí menia náš svet k lepšiemu. Želám všetkým otvorenú myseľ a aby sa ničoho nebáli, strach nás paralyzuje a zabraňuje nám hľadať nové riešenia. A na akúkoľvek situáciu riešenie alebo adekvátna odozva existuje, je povinnosťou intelektuálne vybavených ľudí nikdy tieto riešenia neprestať hľadať.

Zuzana Martinkovičová

Boh sa neunaví odpúšťaním. Popredný odborník a zakladateľ teologickej fakulty predstavil novú knihu rozhovorov

Profesor Ladislav Csontos, SJ v tomto roku oslávil vzácne životné jubileum 70 rokov. Vyšla s ním nová kniha rozhovorov *Boh sa neunaví odpúšťaním*, ktorú nájdete na pultoch vydavateľstva Dobrá kniha.

Rodák z Nového Mesta nad Váhom za komunizmu tajne vyštudoval teológiu. Po nežnej revolúcii sa začal venovať novej evanjelizácii, akademickej pastorácii a podieľal sa na založení prvého univerzitného pastoračného centra (v Bratislave). V rokoch 1997 – 2003 pôsobil ako prvý dekan Teologickej fakulty Trnavskej univerzity (ktorá vznikla z Teologického inštitútu sv. Alojza), neskôr aj ako prorektor Trnavskej univerzity (2011-2015). Odborne sa venuje filozofickej antropológii a filozofii kultúry. V roku 2019 sa stal čestným doktorom Pápežskej teologickej fakulty vo Varšave.

Kľúčom je spoločenstvo

Teologická fakulta vydáva novú knihu rozhovorov s profesorom Ladislavom Csontosom s názvom ***Boh sa neunaví odpúšťaním.*** Ide o knižné interview na mnohoraké témy od jeho osobného života cez pôsobenie v Spoločnosti Ježišovej až po aktuálne teologické otázky či návštevu pápeža Františka na Slovensku. Jej slávnostné uvedenie sa uskutočnilo vo štvrtok 21. apríla 2022 v Bratislave. „Pozorný čitateľ rýchlo zistí, že kľúčovým slovom jubilantových úvah o svete je slovo spoločenstvo a kľúčovou hodnotou jeho praktického životného pohybu v ňom je existencia spoločenstva, resp. naša existencia v spoločenstve. A keď si čitateľ začne toto slovo takpovediac ‚rozmieňať na drobné´, zistí, že v pozadí predstavy profesora Csontosa o ľudskom spoločenstve stojí triáda: sloboda – dialóg – ľudská dôstojnosť," píše v úvode knihy rektor Trnavskej univerzity a literárny vedec, profesor **René Bílik.** „V súvislosti práve s týmito hodnotami potom Ladislav Csontos reflektuje svoje detstvo, mladosť i zrelé roky, práve s týmito hodnotami sa mu spája predstava a existencia Boha i viera v neho, existencia a poslanie Cirkvi, a na týchto základoch vidí stáť aj naše univerzitné spoločenstvo."

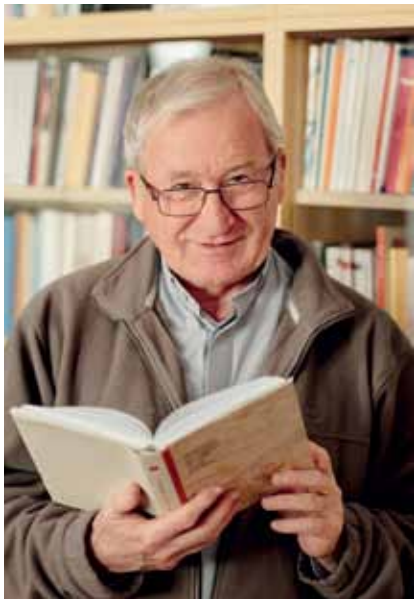

Ladislav Csontos sa neunaví žiadnou otázkou

Kniha vznikala takmer dva roky. Vydáva ju vydavateľstvo Dobrá kniha, publikáciu recenzovali **prof. Miloš Lichner, SJ** a **prof. Dr. hab. Józef Kulisz, SJ.**

„Profesor Ladislav Csontos SJ sa neunaví žiadnou otázkou. Je v tom kus akademickej poctivosti teológa, ktorý vo viere vychádza na periférie a odvážne sa stretá s problémami súčasného sveta. Sám ich identifikoval najmä v rozpadajúcich sa rodinách a krehkých medziľudských vzťahoch. Stabilite rodín nepomáha len ako vedec vo svojej výskumnej práci, ale aj ako kňaz, ktorý sa už viac ako dve desaťročia venuje pastorácii rozvedených. Jeho životným poslaním sa stalo uvádzať Druhý vatikánsky koncil do života. Svoj produktívny život si ale zopakovať nepotrebuje: bol jedinečný a neopakovateľný. Večnosť pre neho znamená spočívať v Božom náručí: v objatí Boha, ktorý je vo svojej láske k nám neúnavný," hovorí autor knihy Matúš Demko.

Z novej publikácie vám prinášame aj krátku ukážku:

S Trnavskou univerzitou ste nepretržite spojený od jej obnovenia v roku 1992 až doteraz. Boli ste dvakrát dekanom Teologickej fakulty, rovnako aj prorektorom celej univerzity.

Prirástlo mi to k srdcu, inak by som to asi nerobil. Prirástli mi k srdcu najmä študenti. Keď porovnávam atmosféru Univerzity Komenského, keď som na nej študoval, a atmosféru Trnavskej univerzity, tak naša univerzita má viac rodinnú atmosféru. Prišiel k nám študent z inej teologickej fakulty a povedal: „Tu sa nič a nikoho nebojím pýtať." To je krásne vysvedčenie mojim kolegom a kolegyniam. Študenta nikto nezhodí za otázku.

Na tom záležalo už aj nebohému pátrovi Emilovi Krapkovi, aby sa tvorila rodinná atmosféra. Aby nebol múr medzi študentom a učiteľom. Aby cítili, že sú na jednej lodi, jedna komunita. A to sa vcelku darí – nielen na našej fakulte, ale aj na univerzite, ktorá nie je veľká. Sú tu menšie študijné skupiny, ktoré sa prelínajú.

A mám ešte jednu krásnu skúsenosť. Neraz sa na denné štúdium prihlásia dôchodcovia, ktorých sme mali na univerzite tretieho veku. Idú študovať v podstate so svojimi vnukmi. Študenti majú 19 – 20 rokov, oni po šesťdesiatke. Sedávajú v tých istých laviciach, ale stáva sa čosi obdivuhodné: mladí ich prijmú medzi seba a ten starší človek zase prijíma ich. Mali sme jedného inžiniera, ktorý všetok voľný čas trávil v knižnici a drvil sa. Keď skončil, mal už vyše sedemdesiat rokov. Povedal: „Chcel som svojej vnučke ukázať, že aj starý človek môže usilovne študovať." Išiel jej príkladom. Klobúk dole.

Otvorili sme prvé Telemedicínske simulačné centrum na Slovensku

Za účasti vzácnych hostí sme slávnostne otvorili prvé Telemedicínske simulačné centrum na Slovensku pre výučbu budúcich zdravotných sestier. Stalo sa tak v stredu 1. júna 2022 v priestoroch rektorátu.

„Podmienkou neustáleho skvalitňovania vzdelávania v ošetrovateľstve je implementácia moderných a technicky pokročilých systémov a pomôcok, ktoré zohľadňujú pokrok v tejto oblasti. Trendom ostatnej dekády v oblasti vzdelávania vrátane lekárov a sestier je využívanie takých hardwarových a softwarových nástrojov, ktoré dokážu do veľkej miery simulovať kontakt s pacientom, a rozhodovacie postupy v ich ošetrovaní a liečbe," uviedla doc. PhDr. Silvia Puteková, PhD., MPH, prodekanka Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity pre študijné záležitosti, rigorózne konania a mobility, zároveň vedúca Telemedicínskeho simulačného centra.

Toto centrum v rámci Slovenska je unikátne tým, že vzniká ako prvé pre nelekárske zdravotnícke odbory – odbor ošetrovateľstvo. Za projektom je množstvo odborníkov, medzi nimi ako hlavný riešiteľ stojí prof. PhDr. Marek Majdan, Msc., PhD.

„Prevádzka Telemedicínskeho simulačného centra umožní osvojenie si konceptu komplexného manažmentu zdravotného stavu pacienta. Umožní detailný zber dát zo simulovaného ošetrovania pacienta s rôznymi diagnózami. Hlavným cieľom vzdelávania pomocou tohto systému je osvojenie si štandardizovaných diagnostických, terapeutických a ošetrovateľských postupov. Skladá sa zo simulačnej miestnosti, v ktorej sú umiestnené pacientské simulátory, z kontrolnej miestnosti, z ktorej bude pedagóg sledovať prácu študenta, a z debriefingovej miestnosti, v rámci ktorej dostane študent od pedagóga spätnú väzbu. Systém funguje prostredníctvom audiovizuálneho kontaktu medzi študentom a pedagógom a záznamom jeho práce sprostredkovaným nahrávacou a prenosovou technikou. Súčasťou systému je komplexná sústava pre zber údajov počas samotnej simulácie ošetrovania, ktorá umožní podrobné hodnotenie zákrokov a ich efektivitu", vysvetlil prof. MUDr. Jaroslav Slaný, CSc., dekan Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity.

TSC okrem iného vybavenia disponuje virtuálnym pacientom, ošetrovateľským pacientským simulátorom SUSIE, simulátorom staroby, robotom NAO. Ďalej disponuje telemedicínskym systémom, ktorý umožňuje sledovanie vybraných fyziologických funkcií s cieľom podporovať vzdelávací proces týkajúci sa zlepšenia dostupnosti zdravotnej starostlivosti u pacientov v domácom prostredí, ako i v DSS (domov sociálnych služieb), ZPS (zariadenie pre seniorov), DOS (dom ošetrovateľskej starostlivosti). Systém bude umožňovať zaznamenávanie a spracovanie fyziologických funkcií, napríklad EKG, glykémia, SpO2, krvný tlak. Zároveň systém umožňuje rozširovať množinu monitorovaných funkcií podľa potreby vzdelávacieho procesu a dostupných senzorov. Všetky hodnoty fyziologických funkcií bude možné prenášať bezdrôtovo do kompatibilných prijímacích zariadení (mobilný telefón, PC). V rámci prípravy a realizácie centra prebiehala taktiež spolupráca s odborníkmi z oblasti zdravotníckej informatiky z Fakulty informatiky a informačných technológií Slovenskej technickej univerzity v Bratislave.

Výučba študentov začne prebiehať v centre v novom akademickom roku 2022 – 2023. Zámerom univerzity je centrum aj naďalej rozširovať a vylepšovať.

Telemedicínske simulačné centrum sa vybudovalo z vlastných zdrojov fakulty a s finančnou podporou ministerstva školstva a Trnavského samosprávneho kraja.

Študenti oslávili našu tridsiatku

Trnavská univerzita je známa aktívnym študentským životom, o čom svedčí aj nasledujúce Okienko Študentskej rady TRUNI.

Tridsiate výročie obnovenia Trnavskej univerzity

Začiatkom mája 2022 sme zorganizovali oslavu 30. výročie znovuobnovenia Trnavskej univerzity v Trnave a bolo to veľkolepé! Podujatie sa začalo popoludní historickou prechádzkou po budovách pôvodnej Trnavskej univerzity, ktoré ležia doslova v srdci nášho študentského mesta. V celej Trnave je hlboko zakorenená tradícia Trnavskej univerzity a jej stopa je viditeľná na každom kroku. Výročie bolo jedným z mnohých podujatí, ktoré sa budú konať v tomto roku a takýmto spôsobom oslávime okrúhle výročie našej „najsamlepšej" Trnavskej univerzity.

Podujatie, ktoré sme organizovali, sa teda začalo prechádzkou v sprievode pani doktorky Henriety Žažovej, ktorá nám vysvetlila historické súvislosti vzniku univerzity a taktiež nám porozprávala množstvo zaujímavých faktov o fungovaní pôvodnej Trnavskej univerzity. Osvetlila nám tak spôsob, akým boli na pôvodnej Trnavskej univerzite zavedené zvyklosti aj to, kto boli jej najznámejší absolventi.

Po historickej prehliadke sme sa presunuli na rektorát univerzity, kde nás čakalo bohaté občerstvenie a kultúrny program. Podujatie na pôde univerzity otvoril svojím príhovorom pán rektor René Bilík. Po oficiálnom príhovore rektora nás čakalo hudobné intermezzo v podaní našich šikovných študentiek. Následne sme sa družili pri občerstvení a nad pohárom vínka. Pochutnali sme si a zároveň sme sa zabávali až do neskorého večera. Potom sme dali všetko do poriadku a vybrali sa spinkať. Pri tejto príležitosti by sme sa chceli poďakovať všetkým, ktorí prišli osláviť s nami znovuobnovenia našej alma mater, a najmä vedeniu univerzity za to, že nám umožnilo zorganizovať toto podujatie a pripomenúť si takú bohatú históriu.

Káva za názor

Ako je v každom semestri zvykom, aj v uplynulom období sme zorganizovali naše cool podujatie „Káva za názor". Je to podujatie, pri ktorom sa študenti môžu „posťažovať" a zároveň prispieť svojimi postrehmi k zlepšeniu našej milovanej univerzity. Je to už náš zaužívaný event, ktorý sa koná na každej z fakúlt Trnavskej univerzity. Dávame takýmto spôsobom študentom možnosť prispieť svojimi návrhmi a postrehmi k zlepšeniu nášho univerzitného prostredia.

Obrovská výhoda je tá, že študenti majú možnosť úplne sa anonymne vyžalovať na fungovanie a taktiež poskytnúť spätnú väzbu, návrhy, ako by sa podľa nich dali problémy riešiť. Vzhľadom na to, že začiatok semestra sa niesol v duchu stále prítomných protipandemických opatrení, toto podujatie sa muselo konať v online priestore, a preto študenti dostali takpovediac len virtuálnu kávu, ale vôbec ich to neodradilo. Tešili sme sa veľkej účasti.

Študenti vyjadrili veľa skvelých pripomienok a my sme im úprimne veľmi vďační, pretože každý hlas sa počíta a posúva nás vpred. Názory a návrhy všetkých zúčastnených študentov sme mohli zhrnúť a následne poslať vedeniam jednotlivých fakúlt so žiadosťou o riešenie týchto nedostatkov. Zároveň by sme sa taktiež chceli veľmi pekne poďakovať vedeniam fakúlt, ktoré nám načúvajú a zaujímajú sa o to, čo by sa dalo vy-

lepšiť a posunúť tak našu skvelú alma mater vpred.

Májové stužkovanie

Stavanie mája je krásnou slovenskou tradíciou. A my sa tejto tradície radi držíme, ale poňali sme ju trochu ekologickejšie. Keďže každý rok sa na prvého mája vyrúbe x stromov, rozhodli sme sa ich namiesto výrubu zasadiť. A tak sme pred piatimi rokmi postavili historicky prvý symbolický univerzitný „májový stromček". Zasadili sme ho pred Študentským domovom Petra Pázmaňa a každoročne ho zdobíme v rámci našich májových osláv. Ani tento rok to nebolo inak a naši členovia spolu s internátnou radou zorganizovali podujatie „Májové stužkovanie". Tento milý event veľmi spríjemnil internátny život a vytvoril jedinečnú májovú atmosféru. Samozrejme, nemohlo nechýbať občerstvenie, hudba a bolo niečo do kalíšku. Ďakujeme všetkým, ktorí sa zúčastnili a Internátnej rade Študentského domova Petra Pázmaňa za organizáciu tohto zaujímavého a tradičného podujatia.

Kluby ŠRTU

Aj v letnom semestri 2021/2022 sa opäť rozbehli naše populárne kluby, do ktorých sa pravidelne zapája obrovské množstvo študentov. Postupne po uvoľnení opatrení a začiatku denného vyučovania sa naše kluby rozbehli a tešili sa veľkej účasti. Naši športovo založení študenti mali možnosť zapojiť sa do basketbalového, volejbalového, florbalového, bežeckého klubu, crosfitu a klubu FIITu.

Pre menej hýbajúcich sa a viac hĺbajúcich študentov sme pripravovali debatný, diskusný, šachový a filmový klub. V podstate sme našimi klubmi pokryli celý týždeň a každý deň sa dalo niečo robiť. Tento rok boli kluby skvelé, najmä vďaka úžasnej organizácií zo strany vedúcich klubov a zapojeným študentom. Ďakujeme!

V novom akademickom roku by sme chceli otvoriť klub e-športu pre všetkých nadšencov online hier. Aktívne na tom pracujeme a veru, máte sa na čo tešiť : Pre viac informácií o konaní klubov sledujte stránky ŠRTU na Facebooku a Instagrame.

Pridaj sa k nám

Chceš sa aktívnejšie zapojiť do univerzitného života? Študentská rada je tu pre teba, v študentskej rade organizujeme podujatia, kluby a snažíme sa spoločne zlepšovať študentský život na našej alma mater. Pridaj sa k nám! Študentská rada má stále otvorené dvere a jej členom sa môže stať každý člen našej akademickej obce. Ak sa chceš aktívnejšie zapojiť do univerzitného života, napíš nám na facebook alebo instagram Študentskej rady Trnavskej univerzity a dozvieš sa viac :

Timotej Birtus

Zriadenie a prvé kroky Trnavskej univerzity

Medzi zástupcami mesta, vysokoškolskými pedagógmi a vedeckými pracovníkmi sa začala formovať myšlienka zriadenia vysokoškolskej ustanovizne v Trnave už začiatkom 90. rokov 20. storočia. Počiatočné úvahy smerovali k tomu – a tak bol koncipovaný aj projekt predložený Akreditačnej komisii vlády SR, že nová vysoká škola so sídlom v Trnave sa bude volať Univerzita Antona Bernoláka (UAB). Prípravný výbor UAB predložil Akreditačnej komisii návrh na zriadenie troch fakúlt – fakulty humanistiky, pedagogickej fakulty a fakulty manažmentu, hoci pôvodne uvažoval aj o vzniku ďalších dvoch fakúlt – teologickej a ekologickej. Avšak s prechodom teologickej fakulty pod UAB napriek pôvodnému prísľubu Univerzita Komenského v Bratislave nedala súhlas, a v prípade ekologickej fakulty Akreditačná komisia už skôr neodporučila otvoriť na Slovensku samostatnú fakultu podobného zamerania.

Prípravnému výboru po schválení projektu UAB v Akreditačnej komisii SR už nič nebránilo predložiť tento návrh na schválenie kompetentnému orgánu – Slovenskej národnej rade. Tomu však predchádzala ešte jedna dôležitá zmena. Zainteresovaní po obsiahlych konzultáciách s historikmi a legislatívcami napokon dospeli k dohode, že nová vysoká škola v Trnave neponesie dovtedy zvažovaný názov Univerzita Antona Bernoláka, ale bude zriadená pod názvom Trnavská univerzita. Navrhovatelia tým chceli odkázať na tradíciu bývalej Universitas Tyrnaviensis z rokov 1635 – 1777, na ktorú mala novonavrhovaná univerzita voľne nadviazať. Projekt na zriadenie Trnavskej univerzity, ktorý spoločne predložili SNR *„okresné a mestské orgány v Trnave, arcibiskupský úrad rímskokatolíckej cirkvi a metropolita Slovenska Mons. Ján Sokol spolu s VPN, KDH a ostatnými stranami“*, si osvojilo a podpísalo dvadsaťtri poslancov parlamentu, ktorí ho predložili na rokovanie zákonodarného zboru vo februári 1992.

Navrhovatelia považovali v dôvodovej správe k návrhu zákonu za potrebné uviesť nadviazanie na tradíciu pôvodnej Trnavskej univerzity z rokov 1635 – 1777, keďže *„pre hľadanú identitu slovenského národa je nesmierne dôležitá aj úcta a pozitívny vzťah k histórii svojich kultúrnych a vzdelávacích inštitúcií“*, a preto predkladatelia pokladali za naliehavé *„využiť tento historický klenot slovenského národa pre súčasné úsilie o obrodu jeho duchovnej slobody, kultúry a humanizmu“*. Dôležitým argumentom pre vznik univerzity bola výhodná geografická poloha Trnavy ako centra novovznikajúceho vyššieho územnosprávneho celku, ale tiež fakt, že v meste mal sídlo arcibiskup rímskokatolíckej cirkvi a metropolita Slovenska. Nemenej podstatným aspektom bol pozitívny postoj magistrátu mesta k zriadeniu TU, keďže mesto Trnava sa zaviazalo univerzite poskytnúť do bezodplatného užívania nevyhnutné priestory na pedagogický proces i ubytovanie. Výhodným sa javilo aj kultúrne zázemie – v Trnave pôsobilo a dodnes pôsobí divadlo, niekoľko spevokolov či hudobných telies. Okrem toho vtedajšia Okresná knižnica (dnešná Knižnica Juraja Fándlyho), Spolok sv. Vojtecha, Západoslovenské múzeum a Jezuitská knižnica mali v tom čase sústredených viac ako 800 000 knižných jednotiek a periodík širokého záberu, čo s ohľadom na profil navrhovanej univerzity malo poslúžiť ako študijný materiál i objekt výskumu. V tejto súvislosti je dôležitá ešte jedna skutočnosť – poslanci SNR boli už pri predkladaní návrhu na vznik obnovenej Trnavskej univerzity presvedčení o tom, že najlepší spôsob, ako vyriešiť priestorovú otázku univerzity, *„je vrátiť (historické objekty bývalej Trnavskej univerzity) ich pôvodnému účelu“*.

Obnovená Trnavská univerzita mala predstavovať otvorený typ stredne veľkej univerzity. V zmysle odporučenia Akreditačnej komisie SR mala mať – aspoň spočiatku – dve fakulty, pričom ďalšie sa mohli otvárať postupne, a to *„v súlade s požiadavkami spoločnosti a s ohľadom na ekonomické možnosti“*. Na fakulte humanistiky sa mali prednostne študovať predmety, ktorých rozvoj bol v rokoch komunistickej ideológie potláčaný alebo úplne absentoval – filozofia, psychológia a klasické jazyky (latinčina, gréčtina, hebrejčina). Okrem toho sa mali otvá-

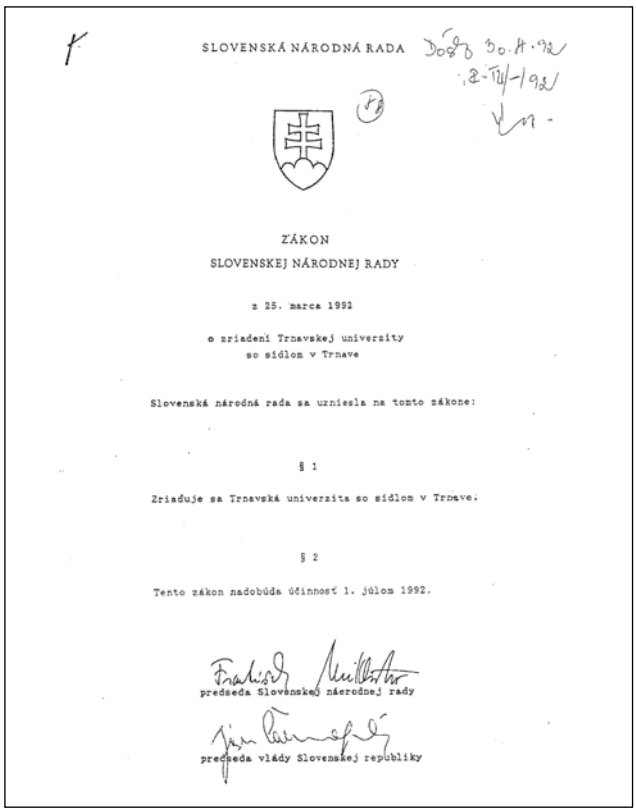

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ RADA

ZÁKON
SLOVENSKEJ NÁRODNEJ RADY

z 25. marca 1992

o zriadení Trnavskej univerzity
so sídlom v Trnave

Slovenská národná rada sa uzniesla na tomto zákone:

§ 1

Zriaďuje sa Trnavská univerzita so sídlom v Trnave.

§ 2

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. júlom 1992.

predseda Slovenskej národnej rady

predseda vlády Slovenskej republiky

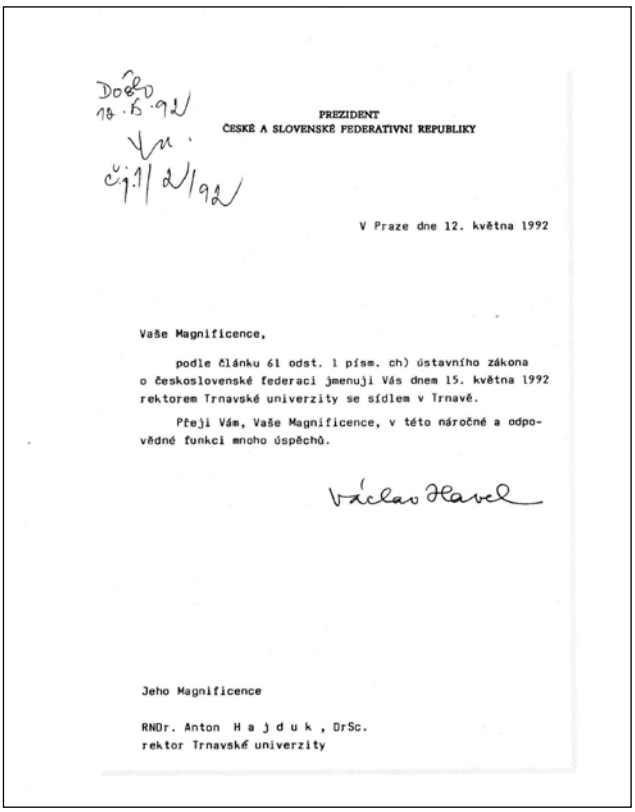

PREZIDENT
ČESKÉ A SLOVENSKÉ FEDERATIVNÍ REPUBLIKY

V Praze dne 12. května 1992

Vaše Magnificence,

podle článku 61 odst. 1 písm. ch) ústavního zákona o československé federaci jmenuji Vás dnem 15. května 1992 rektorem Trnavské univerzity se sídlem v Trnavě.

Přeji Vám, Vaše Magnificence, v této náročné a odpovědné funkci mnoho úspěchů.

Václav Havel

Jeho Magnificence

RNDr. Anton H a j d u k , DrSc.
rektor Trnavské univerzity

rať nové, dovtedy netradičné študijné odbory zdravotníckeho zamerania. Pedagogická fakulta mala začať so zásadne novým druhom učiteľského štúdia: učiteľstvom pre alternatívne školy, a zároveň pripravovať učiteľov so širším, komplexnejším záberom pôsobenia na druhom stupni základných škôl. Na fakulte sa mali postupne otvárať študijné odbory učiteľstvo pre 1. stupeň základnej školy v kombinácii so zdravotnou, estetickou a špeciálnou telesnou výchovou, učiteľstvo humánnych vied so zameraním na právo, politológiu a ekonómiu, učiteľstvo prírodných vied s dôrazom na fyziku, chémiu, biológiu, ekológiu a poľnohospodárstvo, ďalej učiteľstvo umeleckých predmetov ako hudobné umenie, výtvarné umenie a architektúra, literatúra a dramatické umenie, a tiež trojročné bakalárske štúdium majster odbornej výchovy a vychovávateľstvo.

Výsledok dlhodobej snahy širokej skupiny zanietencov sa dostavil dňa 25. marca 1992, keď SNR na svojom zasadnutí zákonom č. 191 zriadila Trnavskú univerzitu so sídlom v Trnave, s účinnosťou od 1. júla 1992. Zákon podpísali predseda SNR František Mikloško a predseda vlády SR Ján Čarnogurský. Zároveň SNR po schválení uvedeného zákona prijala uznesenie pod číslom 278, ktorým zriadila Komisiu pre vytvorenie Prípravného výboru ako garanta kvality na Trnavskej univerzite. Za členov komisie boli vymenovaní minister školstva, mládeže a športu SR Ján Pišút, prvý námestník ministra školstva Vladimír Ďurikovič, predseda SAV Ladislav Macho, vedecký sekretár SAV Anton Hajduk, zástupca Akreditačnej komisie SR Jaroslav Smítal a primátor mesta Trnavy Imrich Borbély. Komisia mala fungovať len krátko a mala zaniknúť dňom nadobudnutia účinnosti zákona o zriadení TU – teda 1. júla 1992.

Komisia pre vytvorenie Prípravného výboru na svojom zasadnutí na pôde SNR dňa 6. mája 1992 odporučila ministrovi školstva J. Pišútovi, aby predložil prezidentovi Českej a Slovenskej federatívnej republiky Václavovi Havlovi návrh na vymenovanie RNDr. Antona Hajduka, DrSc., za rektora TU. Minister školstva s návrhom súhlasil a postúpil ho prezidentovi ČSFR. V liste prezidenta upovedomil, že vzhľadom na to, že univerzita vzniká od počiatku, neexistuje akademická obec, akademickí funkcionári ani akademické senáty vysokej školy a jej fakúlt. Navrhol preto, aby A. Hajduk bol až do vzniku Akademického senátu TU poverený aj tými právomocami, ktoré podľa vtedy platného zákona o vysokých školách č. 172/1990 Zb. inak prislúchali akademickému senátu univerzity. O pár dní na to, 12. mája, prezident ČSFR V. Havel podľa ust. čl. 61 ods. 1 písm. ch) ústavného zákona o československej federácii vymenoval svojím dekrétom A. Hajduka za prvého rektora Trnavskej univerzity v Trnave, čím sa začala úvodná etapa budovania organizačnej štruktúry TU.

Marián Manák
Ústav dejín Trnavskej univerzity

Novým dekanom teologickej fakulty je profesor Marek Šmid

Najbližšie štyri roky bude viest Teologickú fakultu Trnavskej univerzity Dr. h. c., prof. doc. JUDr. Marek Šmid, PhD., ktorého do tejto funkcie zvolil akademický senát. V stredu 1. júna 2022 rektor Trnavskej univerzity prof. René Bílik odovzdal v Bratislave menovací dekrét novému dekanovi. Profesor Marek Šmid sa tejto funkcie ujíma pri našom tridsiatom výročí ako jeden zo zakladateľov obnovenej Trnavskej univerzity (1992), právny poradca prvého rektora TRUNI Antona Hajduka a tiež ako jeden zo zakladateľov právnickej fakulty.

Vynikajúca príležitosť na zmenu

Prečo ste sa rozhodli kandidovať na dekana teologickej fakulty?
Bol som v tomto smere oslovený laickou stranou Teologickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, najmä akademickým senátom i jej jezuitskou stranou, najmä provinciálom Spoločnosti Ježišovej. Obe sú podľa štatútu teologickej fakulty nositeľmi práv súhlasu pri voľbe dekana. Teologická fakulta po náhlom odchode jej dekana, profesora Juraja Dolinského, čelila rozdielnosti názorov na budúce vedenie fakulty a na koncepciu vzdelávania, vedy i smerovania, ktoré by jej umožnili pokračovanie a rozvoj. Dôvodom tejto debaty bola sila ambícií a hĺbka záujmu o autentickosť budúcej tváre fakulty. Takýto vývoj

považujem za dobrý; je to medzník, vynikajúca príležitosť na zmenu a novú silnú fakultu, ktorá môže využiť svoj akumulovaný potenciál.
Napriek tomu, že je vyhodnotená ako najlepšia teologická fakulta na Slovensku, že je tento rok excelentným pracoviskom, napriek tomu, že som úprimne vďačný za hodnotné dielo Spoločnosti Ježišovej, ako aj laických filozofov a teológov, ktoré vytvorili svojím osobným vkladom, a napriek tomu, že fakulta je celkom špecifickou svojím hlbokým a nevšedným vedeckým i pedagogickým zázemím, treba priznať aj to, že v súčasnosti si hľadá svoje vnútorné, nové, presvedčivé a trvalejšie miesto a zmysel vo vede, vzdelávaní i spoločenskej misii. To nie je na podobných inštitúciách na Slovensku vôbec samozrejmosťou.
Teologická fakulta nie je **mimoriadne cennou inštitúciou** len pre Trnavskú univerzitu v Trnave, ale predovšetkým **pre hľadanie zmyslu a tváre celej slovenskej kresťanskej teológie a filozofie**. V tomto čase si treba nevyhnutne položiť otázku ako ďalej. Poznám ľudí, ktorí pôsobia na tejto fakulte a verím im v tom. Preto som sa rozhodol prijať túto ponuku.

Zámerom je aj internacionalizácia

Existuje aj vízia, s ktorou by ste chceli najbližšie štyri roky spravovať teologickú fakultu?
Teologická fakulta je základnou fakultou Trnavskej univerzity, základom jej vied a pedagogiky už od 17. storočia v Uhorsku, povedzme, na Slovensku. Poskytuje podľa môjho názoru priestor pre viac vízií, než bude v štyroch dekanských rokoch možné uskutočniť.
Uvediem len niektoré z nich: **otvorenie sa** spoločnosti a objektívnemu nezávislému názorovému spektru, pretože má sama zdroje na vlastné názory; vedenie **otvorenej diskusie** o kultúre myslenia, vzdelávania, vedy a hodnôt s nimi spojených na Slovensku; **líderstvo** v sprítomnení myslenia sv. Ignáca v univerzitnom priestore či znovuobjavenie podstaty univerzitného jezuitského ***ratio studiorum*** zo 17. storočia a ďalších historických i súčasných jezuitských konceptov, dokumentov a princípov s tým spojených, napríklad princípu ***cura personalis***, ktoré dnes podľa môjho názoru znovu objavuje Európa v podobe európskych štandardov kvality vzdelávania a vedeckej činnosti, vrátane už spomenutého princípu orientácie vzdelávania na študenta; využitie schopnosti a skúsenosti vo vedení **ekumenického a medzináboženského dialógu**, najmä v prostredí tradičných slovenských cirkví a náboženských spoločností, ich právnej filozofie a právnych systémov; priestor na **nové obzory** vied teológie a filozofie hľadané v otvorenej diskusii a debatách s odvahou obojstranného prijatia možnosti vyslovovať aj protichodné stanoviská alebo reagovať na citlivé témy; otvorenie intenzívnych štúdií **vzťahov a myslenia Východu a Západu** prostredníctvom vedeckého a pedagogického existujúceho centra v Košiciach, a to aj v súvislosti s novou bezpečnostnou štruktúrou a situáciou, ktorá nie je ani trochu izolovaná od civilizačných a náboženských koreňov, najmä učenia východných katolíckych i pravoslávnych cirkví a pohľadov západnej katolíckej cirkvi; potvrdenie významu zázemia vytvoreného kresťanskou filozofiou a teológiou pre iné vedy, v súčasnosti najmä prostredníctvom študijného programu **counseling** opierajúceho sa o silné svetové a európske univerzitné štruktúry v tomto odbore, pedagogike a výskume.
Ale to pokladám za minimum a začiatok, ak chceme v prostredí vedy a vzdelávania obstáť. Fakulta na uskutočnenie svojich zámerov, samozrejme, potrebuje hľadať a stabilizovať personálnu, finančnú, akreditačnú a vedeckú základňu, budovať svoje dobré meno, presvedčiť o tom, že vie pripravovať študentov tak, aby ich vzdelanie bolo zaujímavé a poskytovalo bohaté výstupy, umožňovalo dostatočné uplatnenie a spokojnosť v práci. Považujem za moju i spoločnú prioritu nájsť, špecifikovať a „udomácniť" väčšie projekty predstavujúce zdroj financií a priestor na výskum.
Jedným z najdôležitejších zámerov je **internacionalizácia**; nie tá na papieri, ale konkrétna, v ktorej sa poznajú a spolupracujú vzájomne naši ľudia s partnermi zo zahraničných inštitúcií. Tomu všetkému by mala zodpovedať infraštruktúra fakulty, efektívne podporujúca uvedené zámery, a presná a prehľadná, dobre aplikovateľná sústava vnútorných predpisov fakulty prispôsobovaná periodicky všeobecne záväzným právnym predpisom, štandardom Slovenskej akreditačnej agentúry a vnútorným predpisom univerzity.

Podmienkou jej fungovania je **vnútorná koherencia vedenia fakulty**, jasné, všetkým známe a spravodlivé rozdelenie práce, pôsobností zamestnancov a fungujúca spolupráca a dobré vzťahy s rektorátom univerzity, jej rektorom a jednotlivými členmi grémia rektora univerzity v rámci ich pôsobností.

Pochopenie veľkých právd

Trnavská univerzita stavia na svojich historických základoch, v tomto roku si navyše pripomína 30. výročie svojho obnovenia. Sú hodnoty, na ktorých vznikla, ešte aktuálne? Ako ich žiť dnes?

V roku 2015 som ako rektor Trnavskej univerzity v Trnave inauguroval nového dekana jej teologickej fakulty, ktorým sa vtedy stal terajší prorektor univerzity, profesor Miloš Lichner, SJ. Na vašu otázku mi dovoľte bez ďalšieho komentára zareagovať zopakovaním toho, čo som vtedy povedal inaugurovanému dekanovi, pretože sa mi zdá, že sa mi za tým oplatí stáť aj dnes, napokon by som mal tieto slová adresovať aj sám sebe:

Vrátim sa k mojej žiadosti adresovanej teologickej fakulte. Vy, ktorí zblízka poznáte princípy lásky Boha, pomôžte nám prijímať sa vo vnútri srdca i navzájom medzi nami.

Poraďte nám, ako možno pozitívne uvažovať o nás i o iných pri veľkej rozdielnosti našich životných osudov, osobných darov, citlivosti vnímania, postojov a schopností. Naučiť sa a zvyknúť si nehodnotiť, nezaraďovať, ale prijímať a rozväzovať človeka z jeho osobných, spoločenských a vzťahových pút.

Mnohí veľkí jezuiti sa dotýkali tohto odkazu, čím odkliali nezmyselné predsudky o malej nádeji človeka, ktorý nejde po ceste presne podľa našich predstáv, ale aj o nevyhnutnej správnosti cesty toho, kto ide podľa našich predstáv. Ak nám teologická fakulta pomôže zbaviť sa pocitov o dôležitosti našich predstáv o druhom človeku, budeme snáď voľnejší na ceste k hlbšiemu pochopeniu prekvapujúco úžasného daru skutočnej lásky; ale v našom poslaní aj skutočného vzdelávania, vedy a univerzity vôbec – ako spoločenstva obyčajných múdrych ľudí, výnimočných však tým, že si vážia a obdivujú druhých takých, akí tí sú a že im prajú dobre v rozvoji ich vlastných talentov.

Som presvedčený, že Tvoj životný pohľad, pán dekan, môže byť pre nás tým zrkadlom, v ktorom uvidíme naše vlastné možnosti konvergencie do tejto línie. Ak by sa to teologickej fakulte trochu podarilo, do nášho univerzitného štatútu by som navrhol doplniť celkom špeciálnu klauzulu solidarity... Znela by asi takto: „to, čo chýba pocitu našej vlastnej dôstojnosti, krásy a spokojnosti, možno nájsť v pohľade toho, kto sa na nás pozerá“.

Navrhol by som tam ďalej doplniť, že „ustrážiť schopnosť takto sa pozerať na nás i na iných je veľkou úlohou Teologickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave“. Domnievam sa totiž, že podstatná charakteristika jej osobitného poslania spočíva v pochopení veľkých právd a ich konkrétnom priblížení zamestnancom, študentom a neskôr absolventom univerzity, ale aj všetkým, ktorých nejakým spôsobom ovplyvňuje.

Totiž otvorenie témy hodnôt na univerzite nás môže viesť do sveta mŕtvych fráz alebo do lepšieho sveta nášho reálneho života. Úlohou teologickej fakulty by malo byť to druhé.

Kto je profesor Marek Šmid?

Prof. Marek Šmid bol rektorom Trnavskej univerzity v rokoch 2011 – 2019, o čom napísal knihu *Z hlbín rektorovej duše*. Je profesorom ústavného práva a docentom v odbore sociálna práca. Najprv (2014 – 2018) bol viceprezidentom, neskôr prezidentom (2018 – 2019) Slovenskej rektorskej konferencie. Od roku 2010 je členom Katedry medzinárodného práva a európskeho práva na Právnickej fakulte TU. Od roku 2020 pôsobí aj ako predseda odvolacej komisie Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo. Zaslúžil sa o prijatie Základnej zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou, za čo ho pápež Ján Pavol Druhý vyznamenal Rádom sv. Gregora Veľkého.

Nejde mi o kariéru, ale o fakultu

Boli ste dvakrát rektorom Trnavskej univerzity, tiež prezidentom Slovenskej rektorskej konferencie a zastávali ste či stále zastávate

množstvo významných funkcií. „Chcelo" sa vám ešte do ďalšej?
Myslíte funkciu dekana fakulty v zmysle paragrafu 22 odsek 2 zákona číslo 131/2002 Z. z. o vysokých školách? Zámerne som takto trochu s pokusom o humornú odpoveď právnicky opísal „emócie", ktoré pri tomto osobnom „úspechu" pociťujem... Nejde mi o kariéru, to sa možno dá pochopiť, ale o fakultu, ku ktorej mám veľkú úctu.

Ako sa ako vzdelaním i praxou právnika a diplomata budete pohybovať v teologických vodách? V koncoročnej ankete o tom, aký bol pre vás rok 2021, ste povedali: „Profesionálne som sa naučil neklásť príliš dôraz na to, čo viem, nebáť sa toho, čo neviem, a ani z jedného z toho sa neospravedlňovať pred ľuďmi." Ako to budete aplikovať na teologickej fakulte?
Áno, dobrá otázka, navyše som prvý laik a asi jediný laik ako dekan teologickej fakulty na Slovensku, nielen na našej univerzite. Nebyť teológom na teologickej fakulte môže byť na prvý pohľad nevýhodou. Áno, teológ nie som, ani filozof, a pred odborníkmi z týchto oblastí budem pociťovať vždy hlbokú úctu a spoliehať sa na nich vo vede i vo vzdelávaní v týchto odboroch.
Svoju úlohu vidím inak. Mám pomerne široké pole pôsobnosti, hoci sa chcem **prioritne venovať fakulte**. Viem, aké je dôležité jej otvorenie sa širšej synergii. Každé moje predchádzajúce vzdelanie a skúsenosti, profesora ústavného a medzinárodného práva, docenta sociálnej práce, autora systému zmlúv s cirkvami a náboženskými spoločnosťami, štúdia v Kanade, diplomata v Británii a pri Svätej stolici, ako aj externé pôsobenie, či už v štruktúrach hodnotenia kvality vzdelávania, ako generálneho tajomníka v konzorciu desiatich slovenských univerzít, predsedu Slovenskej spoločnosti pre medzinárodné právo či odborného pôsobenia v politike by som chcel využiť na posunutie teologickej fakulty bližšie k súčasnej spoločnosti, ľuďom, inštitúciám, právu, kontaktom v zahraničí.
Áno, **fakulta má byť živá a sebavedomá**, s vlastnou výraznou tvárou a tou osloviť k dialógu ďalších. Tou tvárou sú jej ľudia a výsledky vzdelávania a vedy, meno v zahraničí, ale aj jej verejná činnosť. Mohol by som menovať na tomto mieste tých jej zamestnancov a študentov, ktorí reprezentujú to najlepšie v našej krajine. Misia teologickej fakulty je širšia než jednotlivé odvetvia teológie a filozofie, je to hlas znejúci vo všetkých oblastiach vedy a vzdelávania, je to rozširujúci prístup k poznaniu a jeho odovzdávaniu. Tak bola aspoň zostrojená Trnavská univerzita, to je myšlienka univerzity ako inštitúcie prechádzajúcej storočiami.
Dobre, ale aby som bol možno aj trochu konkrétnejší: som aj docentom v študijnom odbore sociálna práca a ten na fakulte je. Myslím, že ani riadenie fakulty mi nie je cudzie; bol som dekanom právnickej fakulty a rektorom univerzity. Ďalej, právo je medzi predmetmi aj na tejto fakulte. To, čo mám, sa pokúsim odovzdať...
Ešte by som chcel dodať, že sa teším na diskusiu o **otvorenej synodálnej ceste**, na ktorú nás pozval pápež František. Upozorňuje nás, že aj táto cesta má úskalia, najmä formalizmus, intelektualizmus a statickosť, čo bráni cirkvi stať sa otvoreným miestom „kde sa každý cíti ako doma a môže byť účastný". Máme sa stať spoločenstvom počúvania a blízkosti ľuďom. Nejde o nejaké poučky, ale o nastavenie nás i inštitúcie.

Žiaci dávajú učiteľovi každý deň novú šancu. Tým, že zabúdajú

Aj tento rok vypísala katedra slovenského jazyka a literatúry spolu s katedrou pedagogiky výtvarného umenia a univerzitnou knižnicou súťaž o najlepší študentský fejtón. Texty prinášame skrátené a redakčne upravené. Tu sú víťazi:

Kategória fejtón:
1. miesto: Filip Hrabčák
2. miesto: Viktória Karelová
3. miesto: Erik Hudák

Pravidlá

Filip Hrabčák
(pedagogická fakulta)

Príprava na povolanie učiteľa je náročná, ale má v sebe aj isté čaro prekvapenia a neočakávanosti. Ako inak možno pomenovať to, keď ma po nespočetných rokoch základnej, strednej a aj vysokej školy (ktoré som aktívne strávil pozorovaním a dôsledným posudzovaním svojich vyučujúcich) moja prvá živá pedagogická skúsenosť

1. miesto: Aneta Zacharová

úplne prefackala? Ani univerzitnému štúdiu sa v enormnej snahe vytvoriť zo mňa dobrého učiteľa nepodarilo pripraviť ma na surovú realitu vyučovacieho procesu. Študent je však tvor vynaliezavý, nezdolný, schopný prežiť vysokoškolský život vďaka všelijakým pomôckam a únikovým cestám, a tak som si vypracoval zopár nových pedagogických pravidiel:

1. Pravidlo začarovanej úmery rozrýva pevné pravidlá posvätnej matematiky. Žiadna priama či nepriama úmera, tu aj naučené trojčlenky prestávajú platiť. Jasné je len jedno: čím viac si toho na hodinu pripravím, tým menej toho stihnem so žiakmi prebrať. A naopak – keď si toho pripravím menej, nepreberiem ani to málo. Zrada, môj drahý Pytagoras, zrada.

2. Pravidlo kúzla nechceného. Pri každom výklade učiva, ktoré je žiakmi prijímané s nechuťou, pasivitou, viditeľnou letargiou a niekedy až s odporom, sa objaví jedna malá, nepatrná zmienka, ktorá ich zaujme a vyvolá v nich zvedavosť. Očká sa rozžiaria očakávaním... Bohužiaľ, je to vždycky tá „nitka", ktorá vedie preč od preberaného učiva, od zadanej témy, od učiteľovho zámeru. Cit, s akým žiaci tento zaujímavý detail v mori nezáživností vždycky objavia, je až obdivuhodný. Správny vyučujúci sa však nemôže nechať prekvapiť a objavenú iskru záujmu prekryje, pretože poriadok musí byť. Neprítomné letargické oči a občasné zaškrípanie pera je uistením, že nebezpečenstvo čara nechceného je zažehnané.

3. Pravidlo komunikačnej hmly. Každý človek, žiak či učiteľ (áno, aj učiteľ je človek, milí žiaci) komunikuje s ostatnými verbálne aj neverbálne. V školskom prostredí je neverbálna komunikácia, hlavne zo strany žiactva, veľmi dôležitá. Na tomto základe vie učiteľ vyhodnotiť, čo a ako je vhodné v danej chvíli so žiakmi robiť. Bohužiaľ, aj v neverbálnej komunikácii medzi žiakmi a učiteľom dochádza ku komunikačným skratom, k akejsi komunikačnej hmle. Laicky povedané, učiteľ nikdy nevie odhadnúť, čo žiaci chcú. Keď sa rozhodne, že budú pozerať film, žiaci majú určite chuť rozprávať sa. Začne teda diskusiu, no žiaci zasa sedia ticho, bez hlásku. Keď učiteľ zaradí prácu s textom, túžia po slepej mape a obrázkoch. No a v deň, keď prinesie mapu, chýbajú im pre istotu pracovné zošity. Keď učiteľ vymyslí exkurziu, práve vtedy nemá nikto z nich vhodné oblečenie, keď však ostanú v triede, pod lavicami im nervózne stepujú nôžky.

2. miesto: Anna Rakárová

4. Pravidlo krátkej pamäti. Posledné pravidlo je požehnaním aj prekliatím snaživého učiteľa. Žiaci majú krátku pamäť. Smutné je, že výklad im rýchlo vyšumí z hlavy, nadobudnuté učivo za krátky čas vybledne. Vďaka tomu sa však zabudne aj na každý učiteľov prešľap, slovný lapsus, skomolené meno žiaka, zabudnutú písomku, zle odučené učivo a ďalšie. A tak vlastne – stavom svojej biednej pamäti – dávajú žiaci svojmu učiteľovi každý deň novú a novú šancu. Vďaka im za to.

Po zadefinovaní istých pravidiel sa zväčša zvýši ich porušovanie. A aj ja verím, že spísaním mojich prvých učiteľských skúseností do týchto pravidiel zlomím ich moc a budem môcť s radosťou pokračovať na ceste dobrého učiteľa.

3. miesto: Soňa Havlíková

Do batôžka si nalož pretvárku, lož a faloš...

Bc. Erik Hudák (pedagogická fakulta)

V dnešnej dobe sú ľudia falošnejší ako kedysi. Všimli ste si to? Ja som našťastie od týchto veci oslobodený, ja som nad vecou... až tak nad vecou, že skrz každého vidím. Keď chcú byť falošní, budem aj ja. Veď klin sa klinom vybíja, božie mlyny melú a mlyn mlyn myje, či ako sa to hovorí.

Napríklad v obchode. Vstúpite a predavačka hneď: „Dobrý deň!" „Aj vám," hovorím. Ako sa ma snažila otráviť! Akoby deň, tento deň, mohol byť dobrý? Tak po prvé: mám E-čko z matematiky, takže nejaké to logické zmýšľanie mám, hej? A viem, že deň má 24 hodín, takže keď som len v polovičke dňa a kupujem si rožky s treskou na intrák, tak môj deň nemôže byť dobrý. To sa dá povedať až zajtra, že včera, čo je dnes, bol dobrý či nedobrý.

Ak si kupujem takýto smutný obed s večerou a zajtrajšími raňajkami, asi ten deň dobrý nemám. Preto som jej povedal „aj vám". Keď už chce klamať, tak jej to vrátim. Veď keď oklameme klamára, je to vlastne v pohode. Lepšie klamať klamára ako jesť homára… hovoril jeden kňaz... alebo to bola kampaň PETA proti jedeniu morských plodov?

Ach, klamstvo... Každý, kto bol na spovedi, vie, že klame, hoci jeho cieľom je, aby sa klamstiev a hriechu zbavil. „Na ďalšie hriechy sa už nepamätám," vyhŕknem zo seba. To je blbosť. Ja som porobil množstvo hlúpostí, 351 – aby som presný. A na každú sa dobre pamätám, človek je veľmi selektívny a pamätá si zlé veci lepšie ako tie dobré. Kedy mate výročie svadby, kedy si dostal prvý bozk? Nevieš. Ale kedy si sa v triede pomočili a šikan ti dal dole gate, na to sa nezabúda. Ľudská fixácia na zlé veci je vskutku obdivuhodná. Ja som sa naučil na zlé veci nemyslieť, len som oklamal, ako to robia aj druhí. Najúprimnejší som teda vtedy, keď klamem. Klamem, ale viem o tom. Účel svieti prostriedky. A ja som cely vysvietený. Som vo svetle klamstiev a jeden múdry muž (tuším Vašo Patejdl) povedal: „Ja som svetlo a vo svetle je pravda." Takže, aha, komutatívnym zákonom (alebo je to tranzitívnosť?) som dokázal, že keď človek klame, je nielen viac človekom, ale dokonca pravdou samotnou. A tak som najúprimnejší človek, ktorého poznám. Moje E z matiky je zaslúžené, pýtam sa: som hlúpy? A učitelia nato: EE EE....

Rad by som tento faketon zakončil múdrymi slovami: „In vino veritas". Takže ak každý bude niesť vinu svojich klamstiev, môže sa spasiť a nájsť pravdu. A ako hľadať pravdu? Odpovedám zároveň na otázku, prečo toľko študentov pije, a to najmä pred skúškami… Aj keď im to ČUČOriedke víno asi nepomôže. (Slovami klasika: „opak čučoriedky je čučohustý" – Isaac Newton, vysvetľujúc zákon akcie a reakcie.)

Ako (ne)písať

Viktória Karelová
(pedagogická fakulta)

Odmalička milujem písať. Hoci v posledných rokoch by som svoj vzťah k písaniu mohla prirovnať skôr k búrlivému talianskemu manželstvu. Ja a písanie... Milujeme sa, nenávidíme sa, ignorujeme sa, potom sa pomeríme – a celý cyklus sa spustí odznova. Hádka sa medzi nami strhne najmä vtedy, keď neviem, o čom písať. Niekedy celkom presne tuším, o čom by som mohla písať, vtedy však máme tichú domácnosť, lebo tému nedokážem obstojne uchopiť. Skrátka, medzi nami je dusno skoro stále. Veľmi nepomáha ani fakt, že máme otrasný time management, trpíme ťažkou chronickou únavou, aktívne prokrastinujeme, nezvládame fungovať pod stresom a na prácu vyžadujeme optimálne podmienky, ktorých parametre sa menia približne každú druhú hodinu.

Za našu dlhú spoločnú históriu sme však zažili aj zopár svetlých chvíľ, ktoré nám pomáhajú opakovane sa odraziť od dna. Niekoľkokrát sa na nás už usmialo šťastie – napríklad v podobe skvelého umiestnenia v súťaži. Pri tej príležitosti je dobrým zvykom odmeniť vynaložené úsilie víťaza, nuž sa nám spolu podarilo vyhrať aj nejaké peniaze a podobné „srandy". Vo všeobecnosti sa nebránime ani poukážkam do kníhkupectiev a raz sme dokonca vyhrali päťdesiat eur do známej siete potravín.

Celé tie roky nám vskutku nebolo zle. Avšak diplom, rovnako ako zlaté, diamantové a bohvieaké ešte svadby automaticky neznamená, že dosiahnutie pomyselného cieľa bolo prechádzkou ružovou záhradou. Naopak, terén je často nerovný a cesta tŕnistá. Kde-tu vám ju zatarasí spadnutý strom, zablúdite alebo vás trasu prinúti zmeniť iná prekážka. Raz natrafíte na skratku, inde sa zase nevyhnete niekoľkokilometrovej okľuke. A do spevu vám je len málokedy, pretože cesta sa vetví a vetví a vy si z toľkých možností jednoducho nedokážete vybrať. Z dvoch zdanlivo identických ciest možno jedna nevedie vonkoncom nikam. Myslím si však, že v skutočnosti neexistuje žiadna správna alebo nesprávna cesta. Ak by existovali, správnou by sa stala každá, ktorou by ste sa vydali.

Tak taká je aspoň moja romantická predstava o práci spisovateľa. Svet je preňho nekonečnou studnicou nápadov, neobmedzeným zdrojom inšpirácie. Stačí mu natiahnuť ruku a po niektorom z námetov chňapnúť skôr ako ostatní neboráci z fachu. Alebo aj nie. Úprimne a autenticky spracovaná už jestvujúca idea iného spisovateľa má, podľa môjho názoru, úplne rovnaký potenciál stať sa jedinečným dielom ako jeho predchodca. Samozrejme, za predpokladu, že doň autor vloží svoju vlastnú, nefalšovanú podstatu.

Predsa ma ale v poslednom období ťaží akási obmedzenosť mysle. Mám síce iba dvadsať rokov, no každým dňom ju vnímam intenzívnejšie. Myslela som si, že napádala len príslušníkov starších generácií, ale... dnes sa už pri hravých kreatívnych činnostiach veru potrápim aj ja. Výsledkom je tento text.

Trnavská univerzita udelila čestný doktorát poprednému kardiológovi Bélovi Merkelymu

Profesor Béla Merkely sa venuje liečbe srdcových zlyhaní, arytmiám, ale aj športovej kardiológii. V stredu 11. mája 2022 sa stal čestným doktorom Trnavskej univerzity za celoživotné dielo a významný medzinárodný prínos pre vedecké poznanie a vzdelávanie v odboroch lekárskych vied. Slávnosť sa uskutočnila ako súčasť osláv 30. výročia nášho obnovenia.

Rodák z Budapešti je vedúcim katedry športového lekárstva na Semmelweisovej univerzite. Od roku 2015 viedol Semmelweisovu univerzitnú nemocnicu.

Okrem nefarmakologickej liečby srdcových zlyhaní sa venuje echokardiografii, intervenčnej kardiológii, akútnym koronárnym syndrómom a srdcovému remodelovaniu elitných športovcov. Je čestným predsedom Maďarskej kardiologickej spoločnosti a členom Amerického kolégia kardiológie.

Od roku 2018 je prof. Béla Merkely rektorom Semmelweisovej univerzity v Budapešti, ktorá je právnou nástupkyňou lekárskej fakulty (1769) Trnavskej univerzity založenej kardinálom Petrom Pázmaňom.

Zdravie je ako soľ, ktorá dáva chuť životu

Slávnostný príhovor prof. Bélu Merkelyho pri preberaní titulu doctor honoris causa na Trnavskej univerzite v Trnave

„Zdravie človeka je ako soľ, ktorá dáva jedlu chuť, lebo kto nemá zdravie, nemôže si vychutnať žiadnu rozkoš ani pôžitok."

Dovoľte mi, aby som vám pri príležitosti tejto slávnosti ponúkol úvahy Pétera Pázmánya. Osoba kardinála Pázmánya, zakladateľa bývalej Trnavskej univerzity, je dôležitým putom medzi našimi inštitúciami. A citát, ktorý som vybral, dokonale ilustruje, aká výnimočná je oblasť zdravotníckych vied, ktorá je spoločným priesečníkom aj pre Semmelweisovu a Trnavskú univerzitu.

Založenie Trnavskej univerzity v roku 1635 považoval Péter Pázmány za svoj najväčší úspech. Lekárske vzdelávanie sa na tejto inštitúcii datuje od roku 1769 po tom, ako cisárovná Mária Terézia vydala dekrét o zriadení lekárskej fakulty. Tak vznikla Semmelweisova univerzita, najstaršia univerzita medicíny a zdravotníckych vied v Maďarsku.

Takzvané intimátum Márie Terézie zo 7. novembra 1769 o lekárskej fakulte bolo v tom čase neoddeliteľnou súčasťou komplexného reformného procesu v celom impériu. Vychádzalo z poznania, že zdravotníctvo je prvoradým štátnym záujmom a ako také si vyžaduje vysokú mieru angažovanosti. Projekt lekárskej fakulty v Trnave vypracoval cisársky dvorný lekár Gerard van Swieten s holandskými koreňmi na základe fungovania viedenskej lekárskej fakulty, ktorú reformoval podľa vzoru Leidenskej fakulty. Predtým mohli uhorskí lekári študovať len na zahraničných univerzitách alebo súkromných školách. Chirurgovia sa vzdelávali v cechoch.

Výučba na lekárskej fakulte sa začala v roku 1770, spočiatku s piatimi katedrami: fyziológia a farmácia, anatómia, chirurgia, botanika a chémia a všeobecná patológia, teda so zameraním na klinickú prax. Pre novú fakultu bola postavená samostatná budova, ktorú navrhol Franz Anton Hillebrandt, považovaný za jedného z najznámejších rakúskych architektov z čias Márie Terézie a Jozefa II. Absencia vlastnej kliniky však spôsobila vážny problém vo výučbe patológie. Univerzita sa v roku 1777 presťaho-

vala do Budína a krátko nato do Pešti, čo malo tento problém vyriešiť.
Semmelweisova univerzita oslávila v uplynulých rokoch 250. výročie svojho založenia a 250. akademický rok. Dnes je táto inštitúcia vedúcou inštitúciou lekárskych a zdravotníckych vied v Maďarsku a stredoeurópskom regióne, ktorá sa každoročne umiestňuje na čoraz vyšších priečkach svetových rebríčkov. V súčasnosti sme v prvej tristovke, ale naším cieľom je dostať sa medzi TOP 100 svetových univerzít a medzi 5 najlepších lekárskych univerzít v Európe.
Na naše historické korene, ktorým sme nedávno vzdali hold sériou cezhraničných osláv, sme nezabudli ani na chvíľu. Vieme, že naša univerzita získala svoj význam vďaka mnohým osobnostiam. Nie je náhoda, že dve z najvýznamnejších miest v našej senátnej sieni zdobia obrazy Petra Pázmánya a Márie Terézie – pod ich drobnohľadom prijímame rozhodnutia dôležité pre budúcnosť. A pri slávnostnom otvorení našej fakulty skladajú naši študenti prísahu na žezlo vyrobené v roku 1772 pre Lekársku fakultu Trnavskej univerzity.
Dnes tu stojíme ako hrdí potomkovia, ktorí sa s dedičstvom dobre vyrovnali. Trnavská univerzita je predchodkyňou troch maďarských univerzít: Semmelweisovej univerzity, Univerzity Eötvösa Loránda a Katolíckej univerzity Petra Pázmánya, ktoré patria k špičke vo svojich odboroch. Trnavská univerzita, ktorá bola obnovená v roku 1992 a v súčasnosti oslavuje 30. výročie svojho vzniku, si rovnako ako jej veľká predchodkyňa veľmi rýchlo získala prestíž a rešpekt v akademickom svete na Slovensku i v zahraničí a patrí medzi najkvalitnejšie vzdelávacie inštitúcie.
Je pre mňa potešením a cťou, že som mohol pred niekoľkými mesiacmi podpísať Memorandum o spolupráci s rektorom prof. PaedDr. René Bílikom, CSc., ktoré je dôležitým základom pre ďalšiu spoluprácu. Týka sa to výskumu, ako aj výmeny študentov a pedagógov, spoločných konferencií, sympózií a seminárov. Takáto medzinárodná spolupráca je mimoriadne významná, pretože je hlavnou hnacou silou transformácie poznatkov a vedeckého pokroku. A osobitný význam má, keď sa dohoda uzatvára medzi inštitúciami so spoločnou históriou siahajúcou niekoľko storočí dozadu!
Aj v kontexte našich historických väzieb mi bol pri príležitosti 30. výročia Trnavskej univerzity udelený titul doctor honoris causa, ktorý ma mimoriadne teší. Som hrdý na naše spoločné korene i na našu rozvíjajúcu sa spoluprácu, ktorá spájala Trnavskú univerzitu a Semmelweisovu univerzitu v minulosti a bude spájať i v budúcnosti.

prof. Béla MERKELY, MD, PhD, MSc, FESC, FACC

Klasickí archeológovia cestovali do Stredomoria

Dôležitou súčasťou vzdelávania archeológov je aj stretnutie s praxou. Katedra klasickej archeológie realizuje rôznorodé aktivity, aby študentom zabezpečila podobné skúsenosti a v LS 2021/22 ich bolo hneď niekoľko.
V apríli navštívili študenti klasickej archeológie výstavu Rimania a Slovensko na Bratislavskom hrade. Príspevky v rámci seminára, aj výklad hlavného autora výstavy – J. Kucharíka priblížili jedinečné rímske nálezy aj historické udalosti.
Na prelome apríla a mája cestovali študenti a pedagógovia na tradičnú zahraničnú exkurziu do Stredomoria. V roku 2022 si študenti zvolili Krétu a počas 8 dní intenzívne cestovali a spoznávali dedičstvo doby bronzovej aj klasického obdobia na tomto jedinečnom ostrove. Program exkurzie znova zostavil doc. E. Hrnčiarik a študenti sa na ňom podieľali svojimi referátmi.
Na záver semestra sa 13. 05. 2022 uskutočnilo študentské kolokvium s názvom „In aqua sanitas. Svet antických akvaduktov a zásobovanie vodou". V priestoroch Vodárenského múzea v Bratislave prezentovali študenti svoje príspevky, ktoré boli zverejnené v rovnomennom čísle recenzovaného zborníka katedry klasickej archeológie Architectura Archaeologica Antica. Kolokvium bolo sprievodným podujatím v rámci otvorenia panelovej fotografickej výstavy „Voda je život: Akvadukty a vodné stavby v minulosti", ktoré sa uskutočnilo v rámci celoeurópskeho podujatia Noc múzeí a galérií 2022. Fotografická výstava pracovníkov a študentov katedry zostáva návštevníkom k dispozícii počas letných mesiacov. Tieto aktivity sú výstupmi grantu KEGA 010TTU-4/2020 (Environmentálna archeológia: človek, príroda a životné prostredie v staroveku), ktorého cieľom je aktívne zapájať rôznych odborníkov, študentov i laickú verejnosť do diskusie o vzájomnej interakcii človeka a životného prostredia v minulosti.
Od júna do augusta bude prebiehať archeologická prax našich študentov na lokalitách Trnava-Hrubý Kostol, Trnava-Biely Kostol a Iža-Leányvár (rímsky tabor zapísaný na zozname UNESCO).

L. Nováková, M. Daňová, V. Varsik

Prednáška historikov pre študentov Gymnázia Jána Hollého v Trnave

Spolupráca so strednými školami je pre univerzitný priestor dôležitá. Výnimkou nie sú ani zamestnanci Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, ktorí sa usilujú priblížiť štúdium na univerzite a vlastnú prácu budúcim nádejným vysokoškolákom.

V pondelok 30. mája 2022 zavítali na Filozofickú fakultu študenti z trnavského Gymnázia Jána Hollého, ktorí tu spolu so svojimi pedagógmi mali v aule stretnutie s Mgr. Michalom Frankom, PhD., a Mgr. Radoslavou Ristovskou, PhD., z katedry histórie. Dr. Franko sa vo svojej prednáške venoval problematike vinohradníckej jurisdikcie, pričom na príklade malokarpatských vinohradníckych lokalít poukázal, ako fungovalo vinohradnícke súdnictvo, čo to boli vinohradnícke súdy, či ako trestali vinohradníkov. Študentom priblížil sankcie a tresty, ktoré hrozili previnilcom za porušenie ustanovení vinohradníckych poriadkov, a tiež porovnal sankcie z malokarpatských vinohradníckych poriadkov so sankciami z vinohradníckych lokalít v Dolnom Rakúsku a na Morave. V závere prednášky študentom predstavil najčastejšie tresty a jednotlivé spôsoby výkonu trestu.
V ďalšej hodine Dr. Ristovská gymnazistom porozprávala čo-to zo štúdia na katedre histórie, ale primárne im priblížila, ako prebieha výskum v slovenských a zahraničných archívoch a svoj výskum k dejinám šľachtického rodu Chotekovcov z Dolnej Krupej a ich potomkov a stretnutia s chotekovskými potomkami, ktoré absolvovala v roku 2012, ktoré tiež zakomponovala do svojej poslednej monografie. Záver prednášky patril dejinám dolnokrupského kaštieľa v kritických rokoch po druhej svetovej vojne.

Radoslava Ristovská

Výzvy pre medzinárodnú bezpečnosť

Zamestnanci katedry politológie sa v priebehu letného semestra spolu so študentami aktívne zapojili do organizácie viacerých podujatí. Prvá konferencia s názvom Výzvy pre medzinárodnú bezpečnosť v kontexte rusko-ukrajinskej vojny sa uskutočnila 1. 4. 2022 pod záštitou hlavného organizátora, ktorým bol Ústav politických vied a verejnej správy na Univerzite kardinála Stefana Wyszyńského vo Varšave. V obdobnom formáte sa realizovala aj ďalšia medzinárodná konferencia s názvom Demokracia, občianska participácia a politická stabilita, ktorej priebeh bol naplánovaný na 29. 4. 2022. Z hľadiska študentských aktivít za všetky spomenieme organizáciu návštevy zahraničných študentov v NR SR, ktorú pripravila katedra politológie v spolupráci so Študentskou radou. Dňa 4. mája sa na návšteve zúčastnili najmä ukrajinskí študenti filozofickej fakulty, ale nechýbali ani študenti z Bieloruska a Ruska, ktorí využili možnosť detailnejšie sa oboznámiť s históriou a fungovaním slovenského parlamentu. Počas návštevy sa študenti zúčastnili na prehliadke priestorov NR SR, ako aj na rokovaní pléna NR SR, kde ich privítal predseda parlamentu Boris Kollár. Následne absolvovali diskusiu s podpredsedom NR SR Milanom Laurenčíkom. Poslanci v otvorenej diskusii so študentmi vyjadrili podporu a solidaritu s obyvateľmi Ukrajiny. Išlo o prvé podujatie venované zvýšeniu spoločensko-kultúrnej orientácie zahraničných študentov, ktoré zorganizovala Študentská rada Trnavskej univerzity. Spomínanú aktivitu pre zahraničných študentov na filozofickej fakulte organizačne zastrešoval študent na katedre politológie Danyil Tsybulko. Ten zdôraznil, že daná aktivita mala za cieľ zviditeľniť problematiku adaptácie zahraničných študentov v rámci univerzitného života na Slovensku. V danej súvislosti súčasne formuloval jasný cieľ ŠR TU, ktorým je venovať zvýšenú pozornosť otázkam integrácie zahraničných študentov do spoločnosti a podieľať sa na vytváraní komfortných podmienok na ich komplexnú integráciu.

Marcel Martinkovič, Danyil Tsybulko

Foto: Roman Doležal

Študentská konferencia Hereditas

Letný semester sme na katedre filozofie oživili vyučovanie pestrým programom vďaka návštevám domácich a zahraničných hostí z rôznych inštitúcií. 12. marca sa konala filozofická študentská konferencia Hereditas. Keďže študentov dlhodobo oslovuje téma východnej spirituality, aj tento rok sme pre nich usporiadali pozvanú prednášku – tentoraz sa Jana Kutášová Trajtelová a Michal Kutáš venovali utrpeniu a východnej múdrosti. Tento semester sme privítali aj troch kolegov v rámci výmenného programu CEEPUS. Prof. Zoran Dimić z Univerzity v Niš prednášal o témach Aristotelovej sociálnej a politickej filozofie, v spolupráci s katedrou sociológie sme uviedli sériu prednášok prof. Grzegora Adamczyka z Katolíckej univerzity Jána Pavla II. v Lubline zameranú na problematiku konzumu. A nakoniec Dušan Milenković, tiež z Univerzity v Niš, predstavil svoj výskum v oblasti estetiky populárnej hudby a na záverečnom kolokviu sme sa spolu s ním a študentmi a doktorandmi venovali vzťahu filozofie a umenia.

Vatikánsky výskum trnavských historikov

Výskumná práca členov katedry histórie vo Vatikánskom tajnom archíve (Archivio Segreto Vaticano) pokračovala aj v posledných rokoch. Dialo sa tak na základe projektu *APVV-16-0619 Rímska kúria a Uhorské kráľovstvo v komunikačnej interakcii v stredoveku (s osobitným zreteľom na územie dnešného Slovenska),* ktorého hlavným riešiteľom bol prof. Vladimír Rábik. Výsledkom práce vo Vatikánskom archíve je vydanie niekoľkých edícií slovacikálnych prameňov, ktorých editormi sú prof. Vincent Sedlák, prof. Vladimír Rábik a doc. Miloš Marek.

Kontinuita výskumu, trvajúceho už od roku 2006, bola v roku 2020 dočasne prerušená kvôli pandémii, ale aj napriek tomu členovia výskumu mali dostatok archívneho materiálu a počas pandémie sa aktívne venovali jeho spracovávaniu do podoby finálneho publikačného výstupu. Výsledným výstupom je monografia štvorice autorov Vladimír Rábik, Šimon Marinčák, Miloš Marek, Zuzana Lopatková s názvom *Et quod transeat sine alia lectione. Svätá stolica a Uhorské kráľovstvo v stredovekej komunikácii (s osobitným zreteľom na územie Slovenska)*.

Radoslava Ristovská

Counselor pomáha ľuďom, aby našli vlastnú odpoveď na život

Trnavská univerzita od nového akademického roka začína vyučovať nový študijný program counseling. Na našej alma mater sme privítali Dr. Gulnoru Hundley z University of Central Florida (UCF), ktorá viedla workshop o rodinách a traume na teologickej fakulte.

Dr. Gulnora Hundley vyučuje counseling na UCF v meste Orlando a je taktiež licencovanou counselorkou pre duševné zdravie a manželskou a rodinnou terapeutkou.

UCF je počtom študentov druhou najväčšou univerzitou v USA – má ich približne 70 000. V rebríčku U.S. News & World Report sa umiestnila medzi prvými pätnástimi najinovatívnejšimi univerzitami v Spojených štátoch.

Čo je to counseling?

Je to spôsob, ako pomáhať ľuďom. Všeobecne povedané, je to spôsob, ako pomáhať jednotlivcom, aby hľadali svoje vlastné odpovede v živote. Mnohí ľudia si myslia, že counselori dávajú rady a hovoria ľuďom, čo majú robiť, ale to nie je pravda. My sme tu pre ľudí, aby našli svoje vlastné odpovede a svoj spôsob života. Keď sa nám nedarí, sami si nevieme pomôcť a potrebujeme tretiu stranu, aby nám s tým pomohla.

Je to teda technika, metóda alebo druh sociálnej práce?

Sociálna práca je niečo iné – v tom zmysle, že v USA existuje celá oblasť sociálnej práce a sociálni pracovníci sú veľmi dobrí v tom, ako pomáhajú ľuďom nájsť financie, ubytovanie alebo domov a krátkodobo pomáhajú vzťahom. Counseling tak, ako to vidím ja, môže byť dlhodobý a je založený na vzťahoch. Kvalitne trénovaní counselori vedia, ako si s druhými rozumieť. Dokážu si vytvoriť terapeutické vzťahy.

Ako vyzerá taká typická counselingová situácia?

Counselingová situácia môže závisieť od prostredia a od druhu či levelu úrovne starostlivosti. Nižšia úroveň je ambulantná, čo znamená, že counseling sa poskytuje raz týždenne. Ďalšia úroveň môže byť intenzívne ambulantná, alebo ako to my voláme, „čiastočná hospitalizácia". To je vtedy, keď klient vidí counselora dva až trikrát do týždňa. Potom prichádza hospitalizácia, zvyčajne keď nastala kríza. Pacienta vtedy treba stabilizovať.

Nevedel som, že counseling úzko súvisí s nemocnicami.

Je to psychologická pomoc, sú tam rýchle stabilizačné techniky. Poskytuje sa skupinový counseling, pomáha sa jednotlivcom pripraviť sa na prepustenie z nemocnice. Counselor zabezpečuje, aby pacient, ktorý je prepustený z nemocnice, mal dostatok svojich prostriedkov, psychiatra, ak ho potrebuje, prípadne ďalšieho counselora vonku, plus dostupnosť lekárne, aby dostal lieky, ktoré potrebuje. Counselori to zabezpečujú, a to je ich spojenie s nemocnicou.

Ako counseling pomáha rodine?

Counseling sa z veľkej časti venuje pomoci rodinám. Pretože rodina je systém a niekedy nefunguje veľmi dobre. Z rozličných dôvodov, ktorých môže byť skutočne mnoho. Veľakrát sa identifikovaným pacientom stáva dieťa, ktorého správanie je reflexiou toho, čo sa deje v rodine. Nanešťastie si to rodičia neuvedomujú a privedú napríklad Janka ku counselorovi. „Toto je naše dieťa. Napravte ho." Potom po konverzácii s celou rodinou prichádza uvedomenie si, že dieťa napríklad reaguje na rozvod rodičov a necíti sa bezpečne.

Aj na Slovensku je to veľakrát tak, že škola alebo cirkev majú „napraviť" naše deti.

Keď rodičia privádzajú svoje deti, chýba im pochopenie, že to nie je o dieťati, ale o nich. Counselori musia byť veľmi opatrní a nemôžu povedať

rodičom, že sú hrozní. Pretože potom zoberú dieťa, bude po všetkom a povedia: „Vy ste hrozný counselor." Takto strácate možnosť rodičom pomôcť. To, čo učím študentov a sama robím, keď prídu za mnou rodičia, ktorí chcú pomôcť svojmu dieťaťu, je, že im poviem: „Pozrite, ja vášmu dieťaťu pomôžem raz do týždňa. Ale počas zvyšku týždňa je s vami. Čo keby sme pracovali ako tím? Ja mu pomôžem počas sedenia, vy mu pomôžete mimo sedenia. Dovoľte mi, aby som vás naučila, čo máte doma robiť." A učím ich rodičovské zručnosti. Nechápu to potom ako hrozbu. Keby mne niekto povedal, že som zlý rodič, tak ma to zablokuje. Counselori musia byť veľmi diplomatickí a hľadať spôsoby, ako zapojiť rodičov.

Pracujete ako counselorka duševného zdravia a manželská a rodinná terapeutička. Je counseling to, čomu sa najviac venujete?

Najčastejšie sú mojimi klientmi ľudia s traumou. Veľakrát však táto trauma súvisí s rodinou. Niekedy pozývam partnerov, manželov, niekedy pozývam členov rodiny, takže to veľmi flexibilne závisí od toho, čo sa deje. Mám identifikovaného pacienta a môže sa stať, že mu poviem, že to, čo zažíva, sa môže vyriešiť za pomoci rodičov. Typicky je takýto moment viac o vzdelávaní rodičov, povedzme nič nevedia o bipolárnej poruche. Vysvetľujem im, ako jedinci s bipolárnou poruchou konajú a že to nie je ich chyba.

Spomínali ste traumu. Akým traumám môžu rodiny čeliť?

Na Trnavskej univerzite som hovorila o traume v rodinách utečencov. Bola to vhodná téma, pretože som počula, že na Slovensku je približne 400 00 ukrajinských utečencov. Zo strany slovenskej vlády a Slovákov je absolútne sympatické, že privítali ukrajinských utečencov. Prichádzajú s rozličnými druhmi traumy: stratili svoju krajinu, bombardovali ich, necítia sa bezpečne, stratili členov rodiny, museli sa vysťahovať. Deje sa veľa rôznych vecí: je tam veľa smútku a straty, nestability, nepredvídateľnosti. Sú to tony traumy špecifické pre utečencov. Ale aj po covide bolo množstvo traumy: ľudia nevedeli, ako sa s tým majú vyrovnať. Nevedeli, čo čakať. Báli sa.

Keď pracujem v Spojených štátoch, v praxi sa stretám s traumami z detstva, s traumou sexuálneho zneužívania alebo s domácim násilím. Nie je to ľahké, je to, ako keď sa osoba stane účastníčkou dopravnej nehody a nemôže ďalej riadiť. Väčšina mojej práce je ale trauma z detstva a mám niekoľko klientov, ktorí boli adoptovaní, boli v náhradnej starostlivosti a stále sa snažia to prekonať. Stáva sa, že rodičia sa nevedia postarať o dieťa, napríklad sú obaja alkoholici, a je im odobraté. Dieťa nechápe, čo sa deje, pýta sa, prečo ho rodičia opustili, túto myšlienku si berie so sebou až do dospelosti. Cítia sa prázdni a myslia si, že s nimi niečo nie je v poriadku. Ale to nie je pravda. Deti neurobili nič zlé. Iba rodičia boli nezodpovední.

Vidíte aj nejaké výsledky conselingu? Máte skúsenosť, že skutočne pomáha?

Áno. Je zaujímavé, že trauma sa dá vyliečiť. Nielen liečiť, ale aj vyliečiť. Vo výsledku si klienti viacej uvedomujú, čo sa deje. Majú viacej vzorcov pozitívneho myslenia. Majú pozitívnejšie presvedčenie o sebe samých. Pretože ľudia s traumou z detstva si väčšinou vybudujú zmýšľanie, že je na nich samotných niečo nesprávne. „Je to moja chyba." „Som neschopný." V dospelosti prehodnocujú tieto myšlienky a určite si posilňujú sebaúctu. Namiesto toho, aby v dospelosti stále zmýšľali ako deti, pomáham im vyrásť. Ich perspektíva je potom iná.

Ak mám správne informácie, vyštudovali ste medicínu aj psychiatriu. Ako ste sa potom dostali ku counselingu?

Povedala by som, že som unikát v Spojených štátoch, pretože pôvodne som lekárka a psychiatrička ešte z Uzbekistanu, ktorý bol vtedy súčasťou Sovietskeho zväzu. Doktorský titul som získal na lekárskej univerzite v Taškente a potom som absolvovala doktorát na Moskovskom inštitúte duševného zdravia. Vždy som vedela, že niečo tu chýba. Všetko, čo som robila, bolo len predpisovanie liekov. Nebola to žiadna zábava, vlastne to bolo celkom nudné... Počas práce v psychiatrickej nemocnici som vždy hľadala niečo navyše, ako sa rozprávať s pacientami, ako rozprávať s rodinami. V tých časoch neexistovala v Sovietskom zväze ani terapia či counseling, rozvíja sa to až teraz. To, čo som hľadala, som našla až v Spojených štátoch. Som veľmi rada, že sa na problémy môžem pozerať z oboch perspektív: medicínskej aj psycho-sociálnej.

Ako začala vaša spolupráca s Trnavskou univerzitou?

Nebola to náhoda. Profesorka Mária Šmidová bola na návšteve University of Central Florida. Bola som vtedy riaditeľkou Community Counseling & Research Center a sprevádzala som delegáciu. Zhovárali sme sa a Mária povedala: „Musíte nás prísť navštíviť." Nasledujúci rok (2017) som prišla na Trnavskú univerzitu a jeden deň prednášala o rodinnom counselingu. Vtedy som bola len zvedavá, čo sa tu deje, ale po roku 2017 sme pokračovali s pani profesorkou v našej konverzácii a trochu som jej pomohla pri zakladaní nového študijného programu.

O aktuálnych problémoch trestného konania so špeciálnym prokurátorom

Trestné právo je dynamickým a neustále sa meniacim odvetvím verejného práva, ktorého aktuálnosť potvrdzujú aj súčasné problémy vyplývajúce z aplikačnej praxe, ktoré majú vo vzťahu k súčasnej slovenskej scéne narastajúcu tendenciu. Túto skutočnosť potvrdzuje aj čoraz početnejšie proklamovaná potreba zmeny súčasného znenia Trestného poriadku, ktorá prináša do spoločnosti čoraz viac otázok než odpovedí. Aj v duchu uvedenej skutočnosti sa Katedra trestného práva a kriminológie Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave pod vedením doc. JUDr. Evy Szabovej, PhD., a súčasne v spolupráci s doc. JUDr. Milošom Desetom, PhD., rozhodla pokračovať v nastavenom štandarde odborných diskusií zameraných na uvedenú problematiku a po nedávnych odborných diskusiách s prokurátorom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, doc. JUDr. Jánom Šantom, PhD., LL.M., MBA, a JUDr. Petrom Juhásom, šéfom vyšetrovacieho tímu „Kuciak", prijal pozvanie do online priestoru Truniverzitných debát aj súčasný špeciálny prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, JUDr. Daniel Lipšic, LL.M.

Záujem o uvedenú diskusiu, ktorá sa uskutočnila 20. apríla 2022 z pôdy fakulty, vzbudila medzi študentami najmä téma aktuálnych problémov trestného konania, ktorej sa špeciálny prokurátor venoval. Ako odborník z praxe s niekoľkoročnými skúsenosťami priblížil nielen úskalia a medzery súčasného trestného konania, ale demonštroval ich aj na konkrétnych prípadoch, ktorým sa zo súčasnej pozície venuje. V tejto spojitosti spomenul najmä opakované vypočúvanie svedkov v jednotlivých štádiách trestného konania, záverečné preštudovanie spisu či postavenie a činnosť Úradu špeciálnej prokuratúry, ako aj Špecializovaného trestného súdu.

Predmetná diskusia aj s ohľadom na jej obsah opäť nesklamala a okrem zaujímavých postrehov priniesla aj početné podnetné otázky práve z radov študentov, ktorých zaujímalo najmä jeho pôsobenie v advokátskej činnosti v porovnaní so súčasným pôsobením v pozícií špeciálneho prokurátora, činnosť organizovaných skupín na našom území či problematika spolupracujúcich obvinených v trestnom konaní, ktoré doktor Lipšic ochotne zodpovedal. Hodnotnou

bola v závere diskusie aj jeho spomienka na akademické pôsobenie na právnickej fakulte.

O odborné diskusie tohto formátu je aj naďalej veľký záujem, a to preto, že prispievajú k skvalitneniu výučbového procesu študentov formou sprostredkovaných poznatkov od odborníkov z aplikačnej praxe, ktorým je nepochybne aj špeciálny prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, JUDr. Daniel Lipšic, LL.M.

Ivana Mokrá

Upecečko sa rozprúdilo

Život v Univerzitnom pastoračnom centre Stanislava Kostku sa po kovidovej prestávke znovu rozprúdil. Študenti, koordinátori aj duchovní správcovia, bratia jezuiti, začali s nákazlivou radosťou a nadšením organizovať pravidelné podujatia neopakovateľného rázu, ako to pri spoločenstve mladých ľudí spojených Bohom býva. Obnovili sa teda prvácke a druhácke stretká. Každú stredu mládežnícku omšu u jezuitov o 19.00 hod sprevádzal zbor. Konali sa večery hier, večery priateľov, filmové či športové večery. Aj po mládežníckych omšiach zvykol program pokračovať: počas pôstu to bola spoločná krížová cesta, bowling, agapé, koncert mladých umelcov alebo prednáška pri príležitosti 500. výročia narodenia sv. Ignáca z Loyoly, patróna jezuitov. Hodnotné boli aj modlitby a zamyslenia členov UPC, ktorými oslovovali na sociálnej sieti. V univerzitnom pastoračnom centre sa raz týždenne stretávali aj mladí z Katarínky. Letný semester teda vniesol do univerzitného pastoračného centra radosť zo spoločenstva. Teraz, počas skúškového obdobia aj cez prázdniny majú mladí možnosť oddýchnuť si, načerpať a rozdávať prijaté hodnoty. Istotne sa však budú tešiť na otvorené brány UPC na Františkánskej ulici a s nadchádzajúcim semestrom medzi seba radi prijmú aj nových členov.

Mária Letzová

Rozpúšťanie politických strán ako prejav militantnej demokracie

Katedra teórie práva a ústavného práva PF TU zorganizovala začiatkom mája 2022 vedecký workshop s názvom Rozpúšťanie politických strán ako prejav militantnej demokracie. Podujatie sa uskutočnilo pri príležitosti ukončenia projektu *APVV-17-0056 s názvom Ústava liberálno--demokratického štátu a radikalizácia politickej kultúry.*

V úvodnom slove vedúci katedry Marek Káčer vyjadril presvedčenie, že filozofické a historické opodstatnenie inštitútu rozpúšťania politických strán dokáže usmerniť sudcov a sudkyne pri výklade slovenského práva, ktoré tento inštitút upravuje veľmi vágne. Odborný asistent Jakub Neumann vo svojom vystúpení spochybnil zaužívaný naratív, podľa ktorého Weimarská republika podľahla nacizmu, pretože bola bezbranná a bezhodnotová. Je pravda, že mladej nemeckej demokracii nepriala vtedajšia geopolitická a ekonomická situácia, to však neznamená, že nástup nacizmu bol historickou nevyhnutnosťou, ktorej sa nedalo zabrániť napríklad aj s pomocou práva.

Profesor Tomáš Gábriš priblížil úpravu rozpúšťania politických strán v prvej ČSR. Tá bola v porovnaní so súčasnými štandardmi až šokujúco prísna, no aj napriek tomu nezabránila zániku republiky, pretože proti nej stála kritická masa vlastného obyvateľstva. Asistent Adam Krajáč sa venoval ne/rozpusteniu politickej strany ĽSNS v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR z roku 2019. Hoci zdržanlivý postoj súdu vyvolal vlnu kritických reakcií, hlavnú zodpovednosť za nerozpustenie danej strany mal generálny prokurátor, ktorý neuniesol dôkazné bremeno.

Sériu vedeckých vystúpení zakončil profesor Ján Svák so svojím príspevkom o mnemotechnickom konštitucionalizme. Jedným z prostriedkov, ako štát chráni svoju formu vlády, je totiž aj oficiálny výklad dejín, ktorý ponúka napríklad v preambulách svojich zákonov a ktorý chráni aj zriaďovaním ústavov historickej pamäte. Prezentované vystúpenia vyvolali podnetnú diskusiu, ktorá smerovala k záveru, že inštitút rozpúšťania politických strán aj spolu s konceptom militantnej demokracie treba aktualizovať tak, aby spoločne reagovali na moderné hrozby.

Marek Káčer

Študentská vedecká konferencia Societas & Humanitas III.

V stredu 27. apríla 2022 sa uskutočnil tretí ročník študentskej vedeckej interdisciplinárnej konferencie Societas & Humanitas III. Aktívnymi účastníkmi konferencie boli študenti bakalárskeho a magisterského stupňa študijných programov politológie, sociológie a psychológie.

Študenti magisterského stupňa politológie sa vo svojich príspevkoch zamerali najmä na analýzu vplyvu teoretických východísk Mauricea Halbwachsa v oblasti výskumu kolektívnej pamäte na práce Alejdy Assmanovej, definovanie úlohy tureckej armády pri formovaní demokratického a sekulárneho režimu v Turecku. Súčasťou prezentácii boli aj témy, ktoré sa týkali problematiky formovania demokratických normatívnych imperatívov v rámci politickej koncepcie diskurzívnej demokracie u J. Habermasa a *priblíženia* konceptu poľskej šľachtickej demokracie, ktorá sa spája s modelom vlády tzv. magnátskej oligarchie.

Sekcia sociológie bola zameraná na vnímanie rusko-ukrajinského vojenského konfliktu u mladých ľudí, ktoré študenti bakalárskeho stupňa zaznamenali v podobe kvalitatívne orientovanej štúdie verejnej mienky na limitovanej vzorke Slovákov a Ukrajincov, pričom sa vo svojom bádaní orientovali špeciálne na vnímanie vojenskej a humanitárnej podpory Ukrajiny, akceptáciu ekonomických sankcii v Rusku či informovanosť mladých ľudí o konflikte a zdroje informácií, ktoré považujú za spoľahlivé.

V rámci psychologickej sekcie príspevky študentov boli zamerané na používanie sociálnych sietí, TikToku, problematického používania smartfónov v kontexte existenciálnej úzkosti, ako i spätosti somatických ukazovateľov (cholesterolu) s prejavmi agresívneho správania. Špecifickou bola téma terapie s LGBT klientmi.

Príspevky študentov prezentované v rámci ďalšieho ročníka interdisciplinárnej študentskej konferencie naznačili praktický význam podobných

podujatí, ktoré slúžia osvojeniu si praktických zručností potrebných na zvládnutie prezentácie výsledkov parciálnych výskumov. Finálne verzie príspevkov budú vydané v recenzovanom elektronickom zborníku Societas & Humanitas III.

Marcel Martinkovič,
Martin Fero,
Mária Dědová

Doktor Jaromír von Mundy, slobodný pán z Veveří

Náuka a prax zdravia verejnosti, rovnako ako medicíny či ošetrovateľstva, predstavuje kombináciu vysokej odbornosti s osobným nasadením a sebaobetovaním. Nájsť príklady, ktoré by boli zrozumiteľné všetkým študentom, pochádzali z nám blízkeho prostredia a zároveň platné a príťažlivé aj dnes, nie je ťažké: Dr. Schweitzer, Dr. Semmelweis, Dr. Raška, Dr. Chura a mnohí ďalší. Jedným z mojich obľúbených príkladov je aj Jaromír von Mundy, ktorého príbeh sa v mnohom prelína so súčasnosťou. V tomto roku si pripomíname 200 rokov jeho narodenia (1822). Jeho príklad motivuje, a v neposlednom rade je jeho odkaz inšpiratívny pre rozvoj zdravia verejnosti, najmä pre skupinu kolegov z Trnavskej univerzity, ktorí sa venujeme skúmaniu úrazov, ich epidemiológie a tiež následkov.

Rodina, štúdium a vojenská kariéra

Narodil sa v rodine, kde dedo získal šľachtický titul najmä za úspešný rozvoj výroby súkna na Morave. V roku 1773 prišiel ako súkennícky tovariš z nemeckého Montjoie (dnes Monschau) do Brna, kde sa začal jeho vzostup. Cisár Jozef II. vyhovel žiadosti podnikateľa Mundyho a po zaplatení príslušnej taxy sa stal z továrnika Viléma Mundyho 20. apríla 1789 Vilém – slobodný pán Mundy a bol mu udelený erb. Výchovu Jaromírovi poskytol Vilémov syn Jan (1795 – 1872), ktorý zdedil väčšinu pôvodného majetku. Jeho matkou bola Izabella, grófka Kálnoky z Kóróspataku (1798 – 1866). Tu je potom súvis so Slovenskom, keďže potomkovia rodu Kálnoky žijú dodnes na Slovensku v obci Veľký Meder. Zaujímavosťou je aj skutočnosť, že Dr. Lindi Kálnoky bola dlhoročnou predsedkyňou rakúskeho Červeného kríža.

Ako bolo zvykom v šľachtických rodinách, Jaromír zvládol mnohé cudzie jazyky. Hovoril po nemecky, česky, maďarsky, a dokonca sa naučil (spoločne so svojím bratom) rómsky, jazykom miestnych Rómov. Dostal tiež klasické vzdelanie (latinsky, francúzsky, taliansky, rusky, anglicky). Na konci kariéry plynule hovoril 12 jazykmi (vrátane perzštiny a ďalších východných jazykov). Jaromír (1822 – 1894) bol predurčený na cirkevné úrady. Študoval preto najprv na gymnáziu v Brne, následne absolvoval filozofiu a začal štúdium teológie. Už vtedy sa však u neho prejavil záujem o štúdium lekárstva. Z Brnenského alumnátu preto odišiel a začal sa venovať medicíne. Otec však s jeho krokom nesúhlasil a prinútil ho nastúpiť vojenskú službu pri 49. pešom pluku vo Viedni. V rokoch 1848 – 49 sa ako nadporučík v radoch Radeckého armády zúčastnil na vojenskej výprave v Taliansku. Po skončení bojov, v necelých tridsiatich rokoch, bol povýšený na hajtmana a preložený k 6. pešiemu pluku do Haliča, kde postupne dozrelo jeho rozhodnutie z armády odísť. Záujem o medicínu mladého baróna neopustil. Vo veku 33 rokov si splnil svoje najväčšie životné želanie a začal študovať medicínu vo Würzburgu. Tam sa zoznámil s Dr. Rudolfom Virchowom (1821–1902), ktorý objavil význam bunkových zmien pre rozvoj chorôb. Veľmi na neho zapôsobila skutočnosť, že Virchow nebol len lekárom a vedcom, ale aj politikom a sociálnym reformátorom. Virchowov názor, že lekári by mali byť zástancami chudobných, dokonale korešpondoval s Mundyho zámerom a iniciatívou pomáhať najchudobnejším z chudobných, chorým. Po absolvovaní štyroch semestrov štúdia medicíny sa opakovane vracal k svojej bývalej jednotke v hodnosti kapitána. Pôsobil ako lekár na viacerých bojiskách v Srbsku, Rusku a tiež v bitke pri Solferine. Všade sa správal ako lekár pre všetkých, bez ohľadu na stranu, na ktorej bojovali.

Zakladajúca konferencia Červeného kríža

Zážitky z talianskych bojísk silne ovplyvnili Dr. Mundyho. Po bitke pri Solferine v severnom Taliansku, kde sa stretli vojská Francúzska a Rakúska, zostalo 40 000 mŕtvych a tisíce ranených ležať bez povšimnutia v dôsledku nedostatku vojenských lekárov. Henry Dunant sa stal očitým svedkom tejto situácie a miesto plánovanej schôdzky s Napoleonom III. zhromaždil obyvateľov blízkych dedín a zorganizoval pomoc a starostlivosť pre ranených. To viedlo aj Dr. Mundyho k presvedčeniu, že absencia sanitnej služby a rýchlej lekárskej starostlivosti spôsobuje väčšie straty na životoch než boj samotný. Kombinácia presvedčenia, skúseností z bojísk a znalosť jazykov viedla rakúske ministerstvo vojny k jeho delegovaniu na konferenciu, ktorou bola založená medzinárodná organizácia Červeného kríža odborníkmi zo 16 štátov v októbri 1863. Počas diskusií na konferencii, Dr. Mundy vyhlásil: „Neutralita ranených je nevyhnutná. Je to vznešené prianie, veľkorysé a dôležité nielen z humanitárnych dôvodov, ale aj z dôvodov zdravého rozumu... Upozorňujem na potrebu absolútnej neutrality ranených; tento princíp je odteraz pod ochranou humánnych pocitov našej doby. Prijmime preto tento princíp, ktorý prevláda v celom Ženevskom dohovore."

Vojenská medicína

Počas prusko-rakúskej vojny liečil zranených vojakov v bitke pri Hradci Králové (vtedy Königgrätz) a dohliadal na ich transport do Viedne. Zranených, zvyčajne bez lekárskej starostlivosti, uložili na slamu a z bojiska previezli späť do Viedne v dobytčích vagónoch. Boli privezení do areálu parku Prater a až tam bola pod Mundyho dohľadom zriadená stanica na ich liečbu. Počas transportu zahynu-

lo takmer toľko vojakov ako na bojisku. Vďaka iniciatíve Dr. Mundy boli potom nákladné vagóny vybavené nárazu vzdornými nosidlami a vlaky začali voziť lekárov a ošetrovateľský personál. Mundy pracoval na konštrukcii nosidiel, sanitiek a obrích reflektorov na transport zranených vojakov z bojiska v tme. Veľmi dobre si uvedomoval, že mesto Viedeň nemá primeranú záchrannú zdravotnú službu a opakovane na to bezvýsledne upozorňoval. V roku 1872 bol vymenovaný za profesora vojnovej medicíny na Viedenskej univerzite.

Požiar v divadle

V známom viedenskom divadle Ringtheater vo štvrtok 8. decembra 1881 večer vznikol požiar s katastrofálnymi následkami. Kým herci stihli utiecť zadným vchodom, medzi divákmi nastala panika. Vstupné dvere sa totiž otvárali dovnútra a v tlačenici dav mnohých ušliapal a udusil. Ani tí, ktorí sa pokúsili vyskočiť z balkóna nemali mnoho šancí, oheň zachvátil aj ulicu. Hasiči sa pre zablokovaný vchod nevedeli dostať dnu. Výsledok bol strašný, odhaduje sa, že umrelo 384 až 449 ľudí.

Dr. Mundy vedel, že nešťastie paradoxne môže podporiť jeho zámer. Na druhý deň, kým Viedeň bola v šoku, založil spolu s Hansom grófom Wilczekom (1837 – 1922) a Edwardom, grófom Lamezanom (1835 – 1903) „Wiener Freiwillige Rettungsgesellschaft“ (Viedenská dobrovoľná záchranná spoločnosť). V spojení s oboma prominentmi sa mu podarilo získať podporu cisára Jozefa I., ktorý mesiac po založení potvrdil jej status. Gróf Wilczek potom aj finančne podporoval jej činnosť. Aj Dr. Mundy celý svoj majetok venoval tejto myšlienke. Takmer v rovnakom čase založili Jaromír Mundy, Hans Wilczek a chirurg Theodore Billroth Rudolfovu nemocnicu pod protektorátom korunného princa Rudolfa. To viedlo k založeniu prvej klasickej ošetrovateľskej školy pre laikov v Rakúsku. Sestry tiež priamo pri operačnom stole školili chirurgovia. Billrothov dohľad a odborné znalosti sa zaslúžili o to, že inštitúcia získala medzinárodné uznanie. Tu je ďalší presah pre našu školu ošetrovateľstva na Trnavskej univerzite.

Prvého mája 1883 bola na Fleischmarkt v srdci Viedne zriadená prvá záchranná stanica. Na jej parkovisku stáli štyri sanitky, tri konské povozy, dve autá pre duševne chorých a dve autá pre infekčných pacientov (tri z automobilov boli na elektrický pohon). Záchranná služba bola privolaná priamo osobne alebo telegraficky, neskôr aj priamou telefónnou linkou na políciu. V reakcii na každé zavolanie sa na miesto nehody dopravil jeden lekár a dvaja medicínsky vyškolení asistenti (porovnateľné so súčasnými záchranármi). Študenti medicíny vo Viedni pravidelne počas štúdií slúžili v tejto službe.

Odkaz a posledné roky života

Podľa vzoru Viedenskej dobrovoľnej záchrannej spoločnosti založili viaceré európske mestá vrátane Prahy, Krakova, Terstu, Lembergu (dnes Ľvov) a Budapešti ďalšie záchranné spoločnosti. Viedenská záchranná služba podporila aj podobné organizácie v Czernowitz (Černivci), Johannesburgu, Kyjeve, Odese, Petrohrade a Varšave, ako aj dobrovoľné záchranné spoločnosti v rakúskych mestách Linz, Klagenfurt a Salzburg. Spoločnosť poskytla služby aj za hranicami Viedne. Vyslala dobre vybavené lekárske tímy na miesta katastrof, ako bolo napríklad zemetrasenie v Ľubľane (1895), povodeň v Prahe (1897) a zemetrasenie na Sicílii (1908).

Začiatkom 90. rokov sa ale zdravotný stav Dr. Mundyho skomplikoval. Prejavila sa u neho maniodepresívna psychóza, ku ktorej mal určité genetické dispozície, a pridala sa ťažká dýchavičnosť. Musel preto rezignovať na väčšinu funkcií a taktiež na svoju prácu v záchrannej službe, ktorá v posledných rokoch predstavovala hlavnú náplň jeho života. Depresie sa ale stále prehlbovali a nebolo vzácnosťou, že Dr. Mundy prechodil celé noci po viedenských uliciach, aby nebol sám doma. V auguste 1894 už nemohol svoje utrpenie dlhšie vydržať a ukončil svoj život výstrelom z pištole.

Zostal idealistom

Dr. Mundy zostal humanitárnym pracovníkom a idealistom a nikdy neprestal bojovať za vec, v ktorú veril. Hovoril za chudobných a bol jedným z najväčších filantropov v svojej dobe. Mundy si nepochybne zaslúži miesto medzi príkladmi pre našich študentov verejného zdravotníctva, ošetrovateľstva, ale aj ďalších vzdelávacích programov, kde sa Trnavská univerzita snaží o výchovu študentov k hodnotám humanizmu, sebaobetovania a lásky k blížnemu. Svojím životom a dielom prispel k rozvoju záchranného systému aj na Slovensku. Preto je dôležité pripomenúť si ho v roku dvojstého výročia jeho narodenia

Martin Rusnák

Brány večnosti prekročil profesor Juraj Dolinský, dekan teologickej fakulty

Vo veku 63 rokov zomrel 15. januára 2022 dekan Teologickej fakulty Trnavskej univerzity, profesor Juraj Dolinský, SJ.

Narodil sa 9. novembra 1958 v Nitre. Po základných a gymnaziálnych štúdiách, ktoré absolvoval v rokoch 1974 – 1978 v Nitre, sa prihlásil na Cyrilometodskú bohoslovecká fakultu univerzity Komenského v Bratislave, kde študoval do roku 1983.

Kňazskú vysviacku prijal 12. júna 1983 v Nitre a po vysviacke pôsobil v nitrianskej diecéze vo viacerých farnostiach. Do Spoločnosti Ježišovej vstúpil 22. apríla 1986 v Bratislave. V roku 1991 ho jeho provinciálny predstavený poslal na licenciáte štúdiá cirkevných dejín do Ríma na kde študoval na fakulte cirkevných dejín Pápežskej Gregoriánskej univerzity v Ríme.

Po návrate na Slovensko pôsobil jeden rok v noviciáte Spoločnosti Ježišovej v Trnave ako sócius magistra novicov a od 1. septembra 1995 ho provinciál vymenoval za prefekta školastikov do Bratislavy. Súčasne začal vyučovať cirkevné dejiny na Aloisiane – Teologickom inštitúte sv. Alojza pri Trnavskej univerzite so sídlom v Bratislave. Od 1. augusta 1997 pôsobil v trnavskej komunite.

Doktorandskú skúšku zo slovenských dejín zložil 24. júna 1998 na Fakulte humanistiky Trnavskej univerzity. V júni 1999 obhájil na TU v Trnave dizertačnú prácu na tému „Cirkev a štát na Slovensku v rokoch 1918 – 1945“. Od 1. septembra 1998 bol prodekanom Teologickej fakulty Trnavskej univerzity, kde prednášal cirkevné dejiny. Prednášal aj na pedagogickej fakulte a na fakulte humanistiky a tiež dva roky prednášal v Nitrianskom seminári sv. Gorazda.

Roku 1999 absolvoval tretiu probáciu v Prešove a posledné sľuby zložil 31. júla 2003 v Bratislave.

V rokoch 2003 až 2011 bol dekanom Teologickej fakulty Trnavskej univerzity. Dňa 24. januára 2011 ho prezident SR vymenoval za profesora v odbore katolícka teológia.

Provinciálny predstavený ho 31. júla 2017 menoval za predstaveného trnavskej komunity, pokračoval ďalej v pedagogickej činnosti na Trnavskej univerzite a 13. novembra 2019 bol opäť menovaný za dekana Teologickej fakulty Trnavskej univerzity.

P. Juraj Dolinský SJ zomrel vo veku 63 rokov v Prešove v sobotu 15. januára 2022 počas návštevy u svojich známych.

Peter Buša, SJ

v TRNAVE a o TRNAVE

Stavba kostola v mestskej štvrti Prednádražie – farnosť *Božieho milosrdenstva*, úspešne pokračuje. Ako konštatoval arcibiskup Ján Orosch, Trnava bude mať o kostol viacej a spolu s Evanjelickým kostolom budeme mať v Trnave 30 kostolov a kaplniek. Právom patrí Trnave označenie – slovenský Malý Rím.

Ľudový obrázkový kalendár *Pútnik svätovojtešský* vychádza bez prerušenia od roku 1871. Jediný raz nevyšiel v roku 1919 pre nedostatok papiera a pre ťažké finančné pomery, bol to dôsledok útrap prvej svetovej vojny.

Keď katolícky kňaz a jazykovedec Andrej Radlinský v roku 1870 založil *Spolok svätého Vojtecha* (SSV), členstvo vznikalo na podielovom princípe. Každý člen zaplatil symbolický členský poplatok, protihodnotou boli členské publikácie – podielová kniha a kalendár Pútnik svätovojtešský. V roku 1871 mal SSV 1 485 členov, v roku 1953, keď bolo členstvo z ideologických dôvodov zakázané, dosahovala členská základňa 250 535 členov nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí.

Novodobá história Pútnika svätovojtešského sa začala písať v roku 1990, keď bolo obnovené členstvo v SSV a počet výtlačkov pútnika dosiahol svoj vrchol v roku 1991, keď vyšiel v náklade dvestotisíc exemplárov.

Posledné tri roky vychádza Pútnik v novej grafickej úprave, ktorá prepája históriu a súčasnosť. Zo starých pútnikov bol prevzatý titulný list, ohlasujúci: Pútnik svätovojtešský. Katolícky kalendár vydaný SSV na 365 dní označujúci rok po narodení Krista Pána, pričom je na ňom použitá historická pečať SSV s vyobrazením svätého Vojtecha ako biskupa. Pútnik prináša kvalitné texty z oblasti literatúry, kultúry, histórie, športu alebo misií, ako aj hodnotnú poéziu.

Zrkadlová sála Mestského divadla, dnes *Divadla Jána Palárika*, vznikla v roku 1907 spojením dvoch podlaží bývalého mestského hostinca Čierny orol. Pôvodne sa volala Pannónia a stala sa centrom spoločenského života a bola najnoblesnejšou tanečnou sálou. Po viac ako sto rokoch prešla rekonštrukciou, ktorá Zrkadlovke vrátila autentický pôvab. Zrkadlová sála má i dnes široké kultúrno-spoločenské využitie.

Národná Pokladnica vydala mincu *„Mária Terézia – Korunovácia v Bratislave“*. Po nástupe Márie Terézie na habsburský trón jej uhorské stavy vzdali hold a vyzvali ju, aby sa v duchu starých tradícií dala tiež korunovať za uhorskú kráľovnú. Slávnostný obrad sa konal 25. júna roku 1741 v Dóme sv. Martina v Bratislave. Minca má priemer 38,6 mm a hmotnosť 28 g. Na averze je spodobená Mária Terézia pri tradičnej jazde na pahorok v rámci korunovácie. V pozadí je znázornený Dunaj, hrad a Prešporok. Na reverze je reprodukcia tridsať-grajciarovej mince z 18. storočia s rokom korunovácie.

Pozlátená minca nám pripomenula, že Mária Terézia 6. marca 1777 nariadila presťahovať Trnavskú univerzitu z Trnavy do Budína.

Bohumil Chmelík

Redakcia časopisu UNIVERSITAS TYRNAVIENSIS vyhlasuje 9. ročník fotografickej súťaže pre denných študentov Trnavskej univerzity

LET(O)_2022

Svoje letné pohľady (max. 3 fotografie) posielajte prostredníctvom svojich univerzitných e-mailov Outlook na adresu sutaz@truni.sk do konca augusta.

Najlepšie fotografie budú finančne odmenené.

www.truni.sk

Trnavská univerzita